

Riksdagens protokoll

2010/11:32

Fredagen den 10 december

Kl. 09.00 – 11.25

Protokoll
2010/11:32

1 § Anmälan om kompletteringsval till civilutskottet

Talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält Luciano Astudillo som suppleant i civilutskottet under Hillevi Larsson ledighet.

Talmannen förklarade vald *under tiden den 10 december 2010–30 juni 2011* till

suppleant i civilutskottet

Luciano Astudillo (S)

2 § Meddelande om aktuell debatt

Talmannen meddelade att på begäran av Miljöpartiet de grönas riksdagsgrupp skulle en aktuell debatt om situationen för tågtrafiken anordnas *måndagen den 13 december kl. 11.00*.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Till talmannen

Begäran om aktuell debatt om tågkaoset och situationen för de spårburna transporterna

Förra vinterns tågkaos är nu i full färd med att avlösas av något ännu värre. Det är alldeles uppenbart att vi i Sverige under lång tid har satsat för lite på både underhåll och nyinvesteringar för att modernisera och öka kapaciteten på järnväg. De senaste åren har resandet på tåg ökat kraftigt. Inget annat transportslag har ökat på motsvarande sätt. Det gör läget akut och kräver stora satsningar för att få transportsystemet att fungera. Efter valet har regeringen dock beslutat att göra saken ännu värre genom att dra ned ytterligare på järnvägsanslagen i budgetpropositionen. Investeringarna i järnväg minskar stadigt från 2010 till 2014, från prognosen 14,5 miljarder kronor 2010 till 11,8 miljarder 2011 för att landa på 5,0 miljarder kronor år 2014 (se budget 2011 för UO22, tabell 3.21, s. 59). Regeringens egen utredare Per Unckel har dragit slutsatsen att det behövs ökade satsningar på järnvägen.

Läget är nu krisartat. Vi har en regering som inte förstår att människor och företag behöver bra och fungerande transporter, både på väg och järnväg. Människor är förtvivlade. Företagen drabbas. Kostnaderna för samhället av att tågen står stilla och transporterna inte kommer i tid ökar dramatiskt. Sveriges Riksdag bör därför ta initiativet genom att ordna en aktuell debatt om situationen för de spårburna transporterna.

Stockholm den 1 december 2010

Miljöpartiet de gröna

Peter Eriksson

riksdagsledamot och språkrör

*Svar på
interpellationer*

3 § Svar på interpellation 2010/11:105 om framtida CAP-beslut

Anf. 1 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Pyy Niemi har frågat mig om jag även fortsättningsvis vill driva frågan om starkare marknadsanpassning av jordbrukssektorn och som en logisk följd av marknadsanpassningen en minskning av direktstöden till bland annat de svenska jordbrukarna.

Sverige har goda förutsättningar för att bedriva jordbruksproduktion genom bland annat välutbildad arbetskraft, god tillgång till teknologi och ren miljö. Detta är en bransch med goda möjligheter att växa för att möta den inhemska efterfrågan men också för att ta marknadsandelar utanför den svenska marknaden. Därmed kommer den att bidra till att skapa ökad sysselsättning på landsbygden och i hela landet. Därför är det viktigt att den svenska jordbruksproduktionen ges möjlighet att utvecklas.

För att underlätta den utvecklingen måste jordbruket fortsätta att marknadsanpassas för att kunna producera det som konsumenterna efterfrågar. Ytterligare reformer av den gemensamma jordbrukspolitiken är nödvändiga. Det nuvarande stödsystemet försvårar en marknadsanpassning bland annat genom att vissa stöd är kopplade till produktionen och därmed snedvrider konkurrensen på den inre marknaden. De höga stödbeloppen kapitaliseras även i högre markpriser och arrenden, vilket gör det svårare för aktiva lantbrukare att få tillgång till mark för att kunna öka sin produktion. Höga markpriser till följd av höga stöd försvårar även för nystartare att kunna etablera sig som lantbrukare. Jag tror därför att en fortsatt marknadsanpassning av jordbrukspolitiken och en utfasning av stöden kommer att underlätta för att skapa tillväxt, företagsutveckling och ökad sysselsättning i jordbruket och på landsbygden.

I framtiden vill jag i stället se ökade satsningar på miljö, innovation, modern teknik och hög djuromsorg – detta för att stärka konkurrenskraften i jordbruksföretagen och i livsmedelsindustrin, så att de på ett ännu bättre sätt kan möta den ökade konkurrensen från omvärlden.

Konsumenterna är beredda att betala för mat av hög kvalitet. Regeringen har avsatt betydande medel för offensiva satsningar inom projektet Sverige – det nya matlandet. Intresset för dessa medel har varit stort, och jag är övertygad om att dessa satsningar bidrar till ökad tillväxt och sysselsättning på landsbygden. En levande landsbygd är viktig och kommer att öka attraktionskraften och skapa förutsättningar för till exempel en ökande turism.

Jag är övertygad om att potentialen på landsbygden finns och att vi kan ta till vara den, men låt oss inte i onödan hålla oss kvar i stödsystem som är administrativt betungande och omoderna. Nya och moderna satsningar på åtgärder för tillväxt och sysselsättning är mer effektiva.

Anf. 2 PYRY NIEMI (S):

Herr talman! Jag vill tacka landsbygdsministern för svaret på interpellationen.

Den svenska livsmedelsproduktionen motsvarar ca 50 procent av den inhemska konsumtionen. Sverige är i dag inte självförsörjande på livsmedel. Marknadsanpassningen slår hårt mot många svenska bönder som av många olika skäl är beroende av de existerande stödsystemen.

Sverige, ett land i Norden med lång vinter och kort sommar, har givetvis rent geografiska utmaningar för att kunna upprätthålla en bra säsongsvarierad jordbruksproduktion. De svenska jordbrukarna ligger i framkant avseende ekologisk odling, öppna landskap, bra djurhållning, modern och konventionell teknik, odlingsmetoder och annat. Vi har mycket att vara stolta över. Men samtidigt är konkurrensen inom EU och globalt både en möjlighet och ett hot.

Den är en möjlighet i form av att ju fler jordbrukare som blir marknadsanpassade, inte minst inom EU, desto större möjligheter till minskningar av direktstöden och mer fokus på bidrag till forskning och grön landsbygdsutveckling. Den är ett hot i form av att konkurrensen inte är på samma villkor. Det gör att de svenska bönderna får det tuffare i det europeiska klimatet och även globalt.

Utan att vara alltför nationalistisk går det att konstatera att om inte svenska bönder producerat så kvalitativa jordbruksprodukter hade vi varit ännu mer i behov av stödåtgärder.

Jag delar ministerns uppfattning om en marknadsanpassning. Samtidigt måste vi vara realistiska och inse att marknadsanpassningen inte får gå så snabbt att vi riskerar att slå ut delar av primärproducenterna innan vi får en stabil modell som garanterar en process för en stigande hållbar produktion samtidigt som vi ökar självförsörjningsgraden när det gäller svenska livsmedel.

Det är förvisso positivt att den svenska exporten av livsmedel och jordbruksprodukter har ökat med 5 procent. Men samtidigt har importen av livsmedel och jordbruksprodukter ökat med 6 procent. Det är också positivt att antalet livsmedelsföretag ökat från 3 000 till 3 200. Men samtidigt har antalet anställda inom livsmedelsindustrin minskat från 61 100 till 58 500.

Vilka konsekvenser får det? Jag har inte svaret, men jag vet att vi i dag är mer beroende av importerade livsmedelsvaror än motsvarande svenska. Därför är det angeläget att vi i riksdagen enas kring en svensk livsmedels- och jordbruksstrategi inför CAP 2013-beslutet. Strategin ska vara långsiktig, målorienterad och ta hänsyn till hur det ser ut i Sverige. Vi pratar om territoriell balans, självförsörjningsgrad, hållbar utveckling, ekologiska livsmedel, marknadsanpassning, konsumentskydd, kollektiva nyttigheter och djurhållning.

Gårdsstöden och landsbygdsprogrammen är oerhört viktiga pelare inom jordbruket i Sverige och på EU-nivå. Det är givetvis avgörande för framtidens jordbruk i Sverige att stöden anpassas till de framtida för-

väntningarna kring livsmedel och gröna näringar, men vi måste också våga möta dagens landsbygdsentreprenörer brett och förutsättningslöst i samverkan kring en vettig strategi.

Regeringens satsning på Matlandet Sverige är förvisso exportfrämjande, men den har marginell betydelse för den totala produktionen. De flesta primärproducenterna har ingen praktisk nytta av Matlandet Sverige, ej heller konsumenterna. Därför måste vi nu, när tid är, bryta konventionerna och samlas kring en livsmedels- och jordbruksstrategi för hela Sverige.

Anf. 3 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Jag delar många av interpellantens val av ord när det gäller hur den framtida gemensamma jordbrukspolitiken ska inriktas i Europeiska unionen.

Låt mig utöver det säga att vi i projektet Sverige – det nya matlandet har fem fokusområden. Ett av fokusområdena är primärproduktionen, det vill säga bondens produktion med hjälp av mark och djur. Inom detta fokusområde har vi satt upp ett mål, nämligen att vi ska öka produktionen.

Varför ska vi öka produktionen? Jo, det finns ett antal skäl till det. Interpellanten nämnde några. Men ytterligare ett skäl är att vi i fokusområde 2 har en satsning på en ökad förädlingsverksamhet, och för att kunna förädla måste man ha en råvara att förädla. I det ligger mycken sysselsättning i alla delar av Sverige, som jag är speciellt angelägen om att vi försöker att hjälpas åt att tillskapa. Det är viktigt att hela landet får möjligheter att växa och utvecklas.

Då tycker jag att det är rimligt att vi bedriver ungefär samma politik i den europeiska gemenskapen, det vill säga att vi försöker inrikta oss på utveckling av alla delar av Europeiska unionen. Det görs bäst genom ett ökat fokus, som jag sade i mitt interpellationssvar, på pelare 2, för att tala fackspråk. Där finns de instrument som behövs för att skapa den utveckling som jag vill se i Sverige och som jag är övertygad om att mina kollegor i Europeiska unionen också vill se i sina medlemsländer.

För att komma dit behövs emellertid – låt mig uttrycka det rakt på sak – ett brett mandat, för i Europeiska unionen måste man ha kamrater. Man måste ha kamrater som tycker ungefär likadant så att man kan skapa den majoritet som behövs för att kunna driva igenom ett beslut.

Det är mycket viktigt att vi, men också andra, är beredda att ge och ta i de förhandlingar som vi vidtar. Annars kommer vi inte att komma överens på något sätt och vis som gynnar den utveckling som jag vet att interpellanten såväl som jag vill se.

Anf. 4 PYRY NIEMI (S):

Herr talman! Jag tackar landsbygdsministern för inspielen. Det är gott att höra att det behövs kamratskap inom EU. Men det behövs nog också kamratskap inom riksdagen, och då är det inte helt fel att ha en gemensam livsmedels- och jordbruksstrategi.

Jag vill nämna några områden som vi socialdemokrater tycker ska diskuteras för att främja bland annat den territoriella balansen enligt meddelandet från EU-kommissionen. Vi vill främja kollektiva nyttheter i den kommande diskussionen kring CAP men också i vår förväntade

svenska livsmedels- och jordbruksstrategi. Till nyttigheterna räknas klimatarbete, energileveranser, bevarande av kulturmiljö, djurhållning över hela landet, skapandet av förutsättningar för turism med mera.

Det är angeläget, precis som landsbygdsministern sade, att hela Sveriges landsbygd ska ges fortsatta möjligheter till bra och hållbar jordbruks- och livsmedelsproduktion, öppna landskap och biologisk mångfald.

På samma sätt ska vi främja konsumenternas möjligheter till säkra livsmedel. Vi har bland annat krävt obligatorisk ursprungsmärkning av livsmedel. EU-kommissionen har delvis lagt fram ett förslag som ligger i linje med vår politik, men det finns mycket kvar att göra.

Regeringen och landsbygdsministern vill ha ursprungsmärkning baserad på frivillighet, tvärt emot kommissionens önskemål. Det är märkligt. Å ena sidan anser landsbygdsministern att vi ska marknadsanpassa livsmedels- och jordbruksproduktionen efter konsumenternas behov och efterfrågan. Å andra sidan vill inte landsbygdsministern göra ursprungsmärkningen obligatorisk fast det direkt skulle ge konsumenterna mer trygghet och möjlighet att välja säkra livsmedel.

Jordbruksproduktionen kommer i huvudsak att vara konventionell i många år framöver. Det är dock viktigt att vi i Sverige fortsätter att ge stöd för ökad ekologisk produktion. Landsbygdsprogrammet ska bland annat inriktas på gemensamma, framtidsorienterade projekt där aktiva jordbrukare samverkar med forskare från till exempel SLU så att vardagspraktiskt arbete kombineras med teoretiska och vetenskapliga uppföljningar, allt med syftet att optimera processen kring odlingsmetoder, minskade utsläpp av handelsgödsel och annat som för den ekologiska produktionen framåt.

Närproducerade och ekologiska varor ska vara prioriterade vid offentliga upphandlingar. Miljöstyrningsrådet har bland annat konstaterat att upphandlarna bör ha rätt att kräva att varorna är producerade på ett sätt som passar svensk djurskyddslagstiftning. Det står de utländska producenterna fritt att anpassa produktionen till de krav som ställs av upphandlarna.

En nationell satsning på biogastillverkning är också angelägen. Matvarubutikerna kastar bort mer än 100 000 ton mat per år. Priset för detta är ca 2 miljarder kronor. Om 70 procent av avfallet tas om hand ersätts 67 miljoner liter bensin. Det motsvarar årsförbrukningen för 56 000 bilar.

Herr talman! Jag tycker att det som landsbygdsministern säger är viktigt, men det är också viktigt att landsbygdsministern har det mandatet i det svenska parlamentet, i den svenska riksdagen när det förekommer förhandlingar inför CAP 2013. Då är det väl läge att ta fram en gemensam jordbruks- och livsmedelsstrategi som enar hela riksdagen och bygger för det framtida svenska jordbruket.

Anf. 5 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Det finns ett antal skäl till att jag flitigt deltar i olika sammanhang. Ett av de skälen är att jag är angelägen om att vi skapar en bred överenskommelse i det svenska parlamentet.

Ett exempel som har konkretiserats på det här området är att det har beretts möjligheter att inrätta en så kallad kontaktgrupp inom miljö- och jordbruksutskottet för att regeringen ska kunna inhämta idéer och impul-

ser men också söka det samförstånd som jag, och vad jag förstår också interpellanten, ser som nödvändigt för att vi ska komma så bra ut som möjligt från de förhandlingar som nu börjar och som kommer att fortgå under en ganska lång tid.

Vad beträffar frågeställningen om ursprungsmärkning kan jag meddela kammaren att regeringen faktiskt biföll kommissionens förslag på det senaste rådsmötet på tisdagen i förra veckan. Sverige röstade ja till införande av den obligatoriska ursprungsmärkningen på helt kött och alla olika slag av kött. Vi gjorde det eftersom det finns en konsumentefterfrågan, men vi gjorde det också för att producenter efterfrågar det.

Vad jag nu är angelägen om är att vi runt det regelverk som komma skall inte skapar den regelbörda som jag är övertygad om att interpellanten såväl som jag är angelägen om att inte lägga på producenten, speciellt inte på små producenter. Men nu är vi med på banan, och då har vi också möjligheter att påverka det regelverk som kommer i det här sammanhanget.

Vad slutligen beträffar biogasproduktionen har vi uppdragit åt ett antal myndigheter att hjälpa oss med att ta fram en biogasstrategi, detta för att utnyttja den möjlighet som finns i en inhemsk energiproduktion men också för att minska den klimatpåverkan som vi har från det som oftast används i stället för biogas, nämligen de fossila bränslena.

Ett av mina mål som jag har satt upp i det här sammanhanget är att svinnet av mat ska minska. Jag tycker att den offentliga sektorn ska gå före i det här sammanhanget. Jag har för min del satt upp målet att svinnet i den offentliga sektorn ska minska med 50 procent till 2015. Det minskar förvisso möjligheten att få fram biogas, men jag tycker faktiskt att matproduktionen måste gå före möjligheten att producera energi från slängd mat. Det gillar inte jag att man gör.

Anf. 6 PYRY NIEMI (S):

Herr talman! Jag vill också poängtera för landsbygdsministern att regeringen faktiskt gick in med ett frivilligt särskilt yttrande till EU-kommissionen om att man i den svenska regeringen förvisso ställer sig bakom EU-kommissionens förslag men ändå anser att frivillighet ska vara grunden för detta. Det diskuterade vi i EU-nämnden så sent som förra fredagen. Jag har alltså med mig fakta i det fallet också.

I vårt grannland Danmark har man med politiskt mod skapat en nationell grön livsmedelsstrategi – Grøn vækst. I Storbritannien finns ett liknande beslut. Det är två länder som samarbetar bra med Sverige i EU. Det är anmärkningsvärt att den svenska regeringen fortsätter att gömma huvudet i sanden och låtsas att marknadsanpassningen ska lösa alla dessa utmaningar för den svenska jordbruks- och livsmedelssektorn.

Jag föreställer mig att regeringen skulle känna sig mer trygg och framför allt mer handlingsbenägen om man hade en majoritet av Sveriges riksdag bakom sig vid de kommande förhandlingarna kring CAP 2013.

Jag är också säker på att våra landsbygdsentreprenörer i samverkan med riksdag och regering välkomnar ett sådant initiativ. På samma sätt är jag också säker på att Sveriges konsumenter önskar en tydlighet när det gäller vad som säljs i våra livsmedelsbutiker.

Min fråga till landsbygdsministern är enkel och utan andra krav: Är regeringen beredd att skapa en ny framtidsorienterad grön livsmedels-

och jordbruksstrategi inför de stundande CAP 2013-förhandlingarna inom EU? Jag hoppas och tror att regeringen förstår vikten av ett samlat grepp i alla de frågor som jag har nämnt och berört i denna debatt.

Prot. 2010/11:32
10 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 7 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Låt mig inledningsvis tacka för interpellationen. Den fråga som interpellanten har ställt är en gigantiskt stor fråga i Sverige. Den är än större på den europeiska kontinenten, och vi kommer vid ett stort antal tillfällen att återkomma till den här typen av diskussioner under ett à två år framåt i tiden.

Låt mig svara på den konkreta frågeställningen: Regeringen utarbetade under den förra mandatperioden projektet och visionen om Sverige som det nya matlandet i Europa. I matlandsprojektet har vi fem fokusområden, varav primärproduktionen är ett och förädlingsindustrin är ett annat, detta därför att vi ville ha inspel att göra i Europeiska unionen, men också eftersom vi vill ha tillväxt, utveckling och fler jobb i alla delar av Sverige.

Det gläder mig att interpellanten talar så väl om matlandsprojektet. Jag skulle önska att oppositionen helhjärtat ställde sig bakom projektet. I projektet finns utarbetat mål och riktlinjer för olika verksamheter för att vi ska öka sysselsättningen, få en ökad miljöhänsyn i vår matproduktion och ta ökad hänsyn till miljön i samband med att vi konsumerar maten och gör oss av med det som blir över när vi har ätit vad vi ska, det så kallade svinnet.

Tack för en trevlig debatt, herr talman.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2010/11:111 om åtgärder för en väl fungerande arbetskraftsinvandring

Anf. 8 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Sven-Erik Österberg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av de sprickor som finns i det nuvarande systemet för arbetskraftsinvandring. Han har frågat om jag är beredd att förstärka kontrollen och införa nya regler i syfte att förhindra att seriösa företag slås ut samt att människor utnyttjas. Han har också frågat om jag kommer att ta initiativ till en utvärdering av dagens system för arbetskraftsinvandring och, om inte, vad skälet till detta är. Vidare har Sven-Erik Österberg frågat om jag har för avsikt att bjuda in parterna på arbetsmarknaden till en ny överläggning om reglerna för arbetskraftsinvandring och i sådana fall när. Slutligen har han frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att skapa ordning och reda på den svenska arbetsmarknaden.

Jag vill börja med att understryka att vi har ett regelverk på plats som skapar förutsättningar för att på ett flexibelt och effektivt sätt underlätta för arbetsgivarna att rekrytera från tredjeländ och som tydligt ställer upp krav och villkor för när arbetstillstånd får beviljas. För att möta Sveriges

framtida behov av arbetskraft är arbetskraftsinvandringen *en* mycket viktig komponent.

Enligt regelverket får lön och övriga anställningsvillkor för den tredjelandsmedborgare som kommer hit för att arbeta inte vara sämre än kollektivavtal eller vad som följer av praxis inom yrket eller branschen. Arbetstagaren ska också kunna försörja sig på lönen. Innan tillstånd beviljas ska Migrationsverket kontrollera att anställningsvillkoren ligger på rätt nivå och att berörd arbetstagarorganisation har fått tillfälle att yttra sig. Migrationsverket ska dessutom vara observant på att anställningsavtalen inte är skenavtal.

Jag ser naturligtvis allvarligt på uppgifterna att oseriösa arbetsgivare uppges ha bedrivit handel med arbetstillstånd. Det är oacceptabelt om så sker. Samtidigt anser jag inte att det i första hand är lagstiftningen som brister utan dess efterlevnad. Missbruk av regelverket ska givetvis beivras, och det ingår i Migrationsverkets uppdrag att motverka missbruk av regelverket för arbetskraftsinvandring.

Jag har informerat mig om hur Migrationsverket hanterar de nya reglerna om arbetskraftsinvandring. Jag har också nyligen hållit ett möte med arbetsmarknadens parter för att få deras syn på hur reformen fungerar. Utfallet av dessa möten går för närvarande igenom. Jag utesluter inte att vid behov hålla möten med arbetsmarknadens parter, men ser i dagsläget inte något behov av ett nytt möte med parterna på arbetsmarknaden.

Självfallet ska en så omfattande reform som den här utvärderas. Jag har tidigare berättat att regeringen redan i november i fjol beslutade att ge OECD i uppdrag att genomföra en tematisk studie och analys av det nya regelverket. Slutsatserna av denna kommer att presenteras under våren 2011.

Jag vill avslutningsvis påpeka att frågor som rör den svenska arbetsmarknaden i första hand inte ligger under mitt ansvarsområde utan under arbetsmarknadsministrerns. Jag kan ändå konstatera att vi har en bra arbets- och arbetsmiljörättslig skyddslagstiftning på plats där lagstiftningen kompletteras med ansvarstagande parter som i kollektivavtal kommer överens om rimliga villkor och som vakar över villkorens efterlevnad.

Anf. 9 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Jag skrev interpellationen med anledning av att vi under lång tid, inte minst under innevarande år och den gångna säsongen, har sett starka avvikelser från hur det ska gå till. Det är skrämmande bilder som har visats upp av hur utländsk arbetskraft har utnyttjats av oseriösa uppdragsbeställare och arbetsgivare. Jag tänker framför allt på vad som har hänt inom bärindustrin.

Det är inte fråga om vad jag inte känner till om vad som gäller på området. Jag har tittat på detta noga. Jag följde också med noga när regeringen införde lagen. Den är inte problemet. Där står mycket väl hur det här ska gå till. Därvidlag kan man säga att det inte råder något tvivel om vad som gäller i regelverket, vad som ska gälla när arbetskraften är här, att den inte får sämre förmåner och löner än gällande kollektivavtal, det vill säga att det inte råder lönedumpning på arbetsmarknaden. Men det här håller på att utveckla sig till ett samhällsproblem. Människor utnyttjas på ett beklämmande sätt i samhället.

I det här läget verkar statsrådet tondöv. Han hänvisar till regelverket och säger att det är så. Vad som behöver göras nu är att följa upp varför regelverket inte följs. Vilka är bristerna som gör att det inte följs? Varför klarar inte Migrationsverket sin uppgift att se till att regelverket följs? Är det inte läge att titta på detta? Vi är överens om vad som ska gälla i fråga om grundprinciperna, men eftersom regelverket inte följs skapas system som ligger vid sidan om.

Visst kan man blunda och tycka att det är tråkigt att ett antal thailändska bärplockare har blivit utan lön och knappt kan ta sig hem. Men det här påverkar också den svenska arbetsmarknaden i stort. Det första är skäl nog att bli upprörd över. Men här får företag tillfälle att utnyttja arbetskraft genom att betala sämre och ge sämre villkor, och det slår undan förutsättningarna för seriöst verkande företag att klara konkurrensen i landet. Då bryter en stor frustration ut också i Företagsverige.

Det måste naturligtvis vara regeringens ansvar om det fungerar så. Vem tycker Tobias Billström ska ta tag i detta? Vem är det som ska följa upp regelverket? Vad är bristen? Vad har statsrådet gjort för att regelverket ska fungera på ett sätt som vi är överens om? Vad behöver göras?

Eller ska man ha skyggglapparna på? Jag såg i ett tidningsreferat – man ska vara försiktig med vad som står i tidningarna – att statsrådet hade sagt att det alltid händer att regler inte följs. Visst. Men det spelar ingen roll hur bra lagstiftning vi har på vilket område som helst om det uppfattas som att kontrollsystemet inte fungerar eller om det inte går att verka med utgångspunkt i lagstiftningen. Då händer inte speciellt mycket. Då glider det bara i väg.

Så är det, inte minst när det gäller bärplockningssituationen med utländsk arbetskraft i Sverige. Där har det varit rena vilda västern i bärskogarna i Norrland.

Jag vill att statsrådet ska peka på vad han tänker göra för att regelverket ska efterföljas.

Anf. 10 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Låt oss börja med att rekapitulera lite vad som faktiskt har hänt och vad som gäller statistiskt. Sven-Erik Österberg frågar naturligtvis vad vi från regeringens sida har gjort för att komma till rätta med frågorna. Han beskriver vad som har hänt med bärplockarsituationen som ett stort samhällsproblem. Det kan vara viktigt att påminna om att alla faktiskt inte har blivit lurade. Av de ca 4 500 bärplockarna har det uppdagats att det i ca 80 procent av fallen ändå verkar ha gått bra. Av de 4 500 bärplockarna som i år har beviljats arbetstillstånd är det så många som 2 300 som har haft tillstånd att plocka bär tidigare år som har återkommit.

Hur rimmar det med Sven-Erik Österbergs domedagsprofetia från talarstolen? Om människor kommer tillbaka år efter år och upplever att systemet fungerar måste vi ställa oss frågan om det är något positivt. Ja, rimligen. Vi ska inte glömma bort den stora gruppen bärplockare som vi inte har läst om i tidningarna och som det faktiskt har gått bra för.

Säsongen 2010 är den första någonsin som bärplockarna har omfattats av kollektivavtal. Det har inte funnits tidigare. Det vore en rimlig fråga att rikta till Sven-Erik Österberg, som har ingått i tidigare regeringar, varför ni inte tog initiativ till att se till att kollektivavtal kom på plats

för den här gruppen? Varför var det den borgerliga regeringen som gjorde detta, inte en socialdemokratisk? Det kan vara viktigt att peka på.

Det finns också fall där det är helt uppenbart att det handlar om rent kriminell verksamhet. Det har alltså ingenting att göra med arbetskraftsinvandring eller migrationsregler. Ett företag som går i konkurs efter det att ägaren har försvunnit med företagets pengar har väldigt lite att göra med arbetskraftsinvandringsreglerna, och det har inte någonting att göra med mitt ansvarsområde som migrationsminister utan faller möjligen närmast under justitieministerns ansvarsområde.

Bärplockarna som då var anställda i Sverige kunde dessutom söka statlig lönegaranti, vilket har inneburit att vi också har tagit ett ansvar för den här gruppen.

Vi följer nu från regeringens sida upp reformen. Vi tycker att det är viktigt att konstatera de saker som fungerar. Det grundläggande regelverket finns på plats. Bärplockare omfattas av samma regler som andra arbetstagare från tredjeland. Men bärplockarproblematiken är inte, som sagt var, en konsekvens av de nya reglerna för arbetskraftsinvandring. Säsongsarbete som särskild grund för tillstånd förekom redan innan de nya reglerna för arbetskraftsinvandring infördes, och redan då fanns en hel del problem av skiftande karaktär.

Men det finns saker som vi bör jobba med: informationen till de människor som kommer till Sverige och frågan om den når rätt personer i rätt tid. Här kan nog göras mer, plus att bärbranschen också kan göra mer. Livsmedelsföretagen kan ställa krav på bärgrossisterna, bärgrossisterna kan ställa krav på bäruppköparna och bäruppköparna kan ställa krav på de kontaktbyråer som rekryterar människor.

Summa summarum tycker jag att det är många parter som bör ta sitt ansvar i detta sammanhanget, och vi kommer även framgent att se till att så blir fallet.

Anf. 11 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S):

Herr talman! Jag läste också statistiken över hur det har fungerat. Frågan är väl egentligen hur det varit för de 80 procent som man påstår att det har fungerat väl för: Vad är det för löner som har betalats ut? Vilka villkor är det? Hur säker är man på att det är löner enligt kollektivavtal? Det är synnerligen diskutabelt hur det verkligen har varit.

Jag tycker att statsrådet tar väldigt lätt på det. Han konstaterar att 20 procent av en viss typ av arbetsmarknad absolut inte alls har fungerat utan att det är närmast rena rama vilda västernverksamhet, men han gör ändå ett slags axelryckning åt det som om det inte är några större problem i det svenska samhället.

Man kan inte heller bortse från att det när regelverket infördes riktades ganska stora varningsflaggor från flera håll, inte minst från löntagarnas organisationer. TCO tillhörde dem som bejakade arbetskraftsinvandring. Det gör också jag, för den behövs av många skäl. Ett av de starkaste argumenten var att vi behövde det här för att få in tekniskt kunnig personal och spetskompetens som många gånger varit svår att finna i Sverige för ledande företag, kanske under en period när de behövde det, och då skulle det finnas ett smidigt system. Jag välkomnar att man kan göra på det sättet.

Men när vi ser hur avarterna breder ut sig, på ett sätt som jag förmodar inte var tänkt från regeringens sida, är det viktigt att man kraftfullt tar tag i detta och ser till att de avarter som finns kommer bort.

Om vi tittar på alla möjliga lagar sker det väl alltid saker som inte fungerar som de borde göra, men det är då det är så oerhört viktigt att samhället snabbt sätter gränser och säger att detta accepterar vi inte, detta tillåter vi inte. Det är klart att man kan ha en önskedröm om att alla ska ställa krav i alla led. Ytterst ska konsumenten vägra att köpa en burk blåbärssylt därför att bären är plockade av en thailändare som inte har fått betalt, som i sin tur ska ställa krav på bärproducenten och den som har gjort sylten, som i sin tur ska ställa krav på den som han har köpt bären av. Det är lite av en önskedröm. Då måste man också vara kraftfull och starta den processen och säga vad det leder till om det inte fungerar på rätt sätt.

Det verkar som att det är lättare att kräva restriktioner när det gäller barnarbete med produkter i andra länder än vad det är att komma åt de oegentligheter som förekommer i det egna landet – det är lättare att blunda för det. Man kan fråga sig varför det är på det sättet.

Det TCO pekade på och som jag tycker att det ligger en del i var om det inte är rimligt att pröva om en arbetsgivare som tar in arbetskraft har stora skatteskulder till exempel. Med dagens system är det väldigt lätt att fånga upp det. Det har visat sig att det i många av dessa fall har varit vad man kan kalla kriminell verksamhet. Jag kan hålla med statsrådet om att det har varit så i vissa fall. Det har också varit rena rufflare med stora skatteskulder sedan tidigare som tagit in arbetskraft. Det är inte bara på bärsidan, utan det har också uppdagats i andra branscher, inte minst inom tjänstesektorn där det här också utnyttjas.

Vore det inte en ganska enkel åtgärd att vidta? Är det rimligt att tro att den som tar in arbetskraft från annat håll och har stora skatteskulder i Sverige kommer att göra rätt för sig? Borde vi inte ha ett bättre system för att kontrollera om lön verkligen har betalats ut? Man ska ju lämna in inkomstuppgifter till Skatteverket om vilken lön man har betalat ut. Vore det inte rimligt att ha ett system där det framgår vilken lön som har utbetalats och om den är i relation till vad kollektivavtalen och systemen pekar på? Jag tycker att det kunde vara rimligt. Den nuvarande regeringen har försvårat inte minst för fackliga organisationer att kontrollera vilka löner som gäller. Jag tycker att det här kunde vara ett sätt att lösa det.

Anf. 12 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Det är nog dags för Sven-Erik Österberg att läsa på lite om hur de nya reglerna fungerar innan han tar till brösttoner och säger att man har försvårat och så vidare. Jag ska gå igenom precis hur processen fungerar för de utländska bärplockarna och därmed visa att Sven-Erik Österberg har helt fel i sin beskrivning av hur de här verksamheterna egentligen fungerar.

Först och främst är det viktigt att peka på, som jag sade tidigare, att Migrationsverket måste ha riktiga uppgifter att grunda sina arbetstillståndsprövningar på. Där har naturligtvis den som söker arbetstillstånd ett ansvar för att de lämnade uppgifterna är korrekta. Men det här är första året som Migrationsverket har prövat de utländska bärplockarnas

anställningsvillkor mot nivåerna i de aktuella kollektivavtalen på det sätt som utlänningslagen föreskriver. Facket har yttrat sig i varje enskilt ärende.

Migrationsverket avslutar nu sin uppföljning av årets bärsäsong, och vad den uppföljningen kommer att ge vid handen är naturligtvis lite tidigt att peka på här. Men jag konstaterar att arbetstillståndsreglerna är utformade på ett sätt som innebär att tillstånd kan beviljas endast om arbetstagaren erbjuds villkor som inte är sämre än vad arbetstagare här i Sverige har inom aktuell bransch och att Migrationsverket enligt lagen ska försöka upptäcka skenanställningar.

Sven-Erik Österberg frågade också om villkoren, kollektivavtalen och hur systemet har fungerat. Ja, i och med att LO efter förra årets protester beslutade att Kommunalarbetareförbundet skulle ha organisations- och avtalsrätten har Migrationsverket och jag jämfört de utländska bärplockarnas löner med minimilönerna i ramavtalet för jordbruks- och bemanningsavtalet, det vill säga 16 372 kronor per månad respektive 17 730 kronor per månad. Det är alltså det som finns i de här avtalen.

Jag tycker att det är viktigt att framhålla detta i diskussionen. Jag tror inte att man på något vis ska underskatta behovet av att ha säsongsarbetare eller säsongsbetonad arbetskraftsinvandring till Sverige till de norra delarna. Jag har mött många kommunpolitiker som har uttryckt hur viktigt det här är eftersom det får följd effekter på andra verksamheter i kommunerna. Man hyr ut lokaler, hyr ut fordon och levererar mat. Det är en stor verksamhet, Sven-Erik Österberg, och just därför är det viktigt att det fungerar bra.

Det arbete som vi bedriver från regeringens sida handlar om att kontinuerligt följa upp och se till att reglerna fungerar. Liksom tidigare är fackförbunden involverade i processen och i de enskilda ärendena genom att de yttrar sig i ärendena och dessutom har bestämt vilka avtal som ska gälla.

Alla försök att från talarstolen här låta påskina att det har blivit svårare för fackförbunden att ge sig in och kontrollera bärplockarnas villkor faller på sin egen orimlighet. Under vår regering, Sven-Erik Österberg, förra mandatperioden var det alltså första gången bärplockarna, som har funnits i Sverige under 20 års tid sedan 90-talets början, hade ett kollektivavtal.

Det låter på Sven-Erik Österberg som att detta skulle vara ett nedköp, att det skulle vara någonting negativt. Där tror jag att man från Socialdemokraternas sida får gå tillbaka och tänka om och ta reda på lite mer om hur regelverket faktiskt fungerar.

Anf. 13 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S):

Herr talman! Statsrådet är inte lite nonchalant i sin antydan om hur det här hanteras. Det låter på Tobias Billström som att de fackliga organisationerna är jättenöjda med den här verksamheten eftersom de nu har möjlighet att kontrollera och kan följa upp. Det var inte så länge sedan statsrådet hade överläggningar med arbetsmarknadens parter där de uttryckte sitt missnöje över hur det fungerar och vilka möjligheter de har. Det resulterade inte i någon gemensam omfamning att man var överens om det här, utan det har till och med diskuterats att de inte alls var nöjda

med mötet utan tycker att det måste följas upp på ett bättre sätt. Det har vi ju hört berättas hela tiden.

Tobias Billström slår bara ifrån sig problematiken och lägger nu svaret på helt andra händer och gör sig själv helt skuldfri i den situation som har varit.

Kom dessutom sedan inte och säg att jag skulle vara emot att det finns säsongsarbetande bärplockare i Norrland, för det har vi väl bejakat under lång tid! Men under senare år har vi sett att problematiken har ökat. Den har funnits tidigare också och fanns även på vår tid. Men problematiken har exploderat under senare tid, hur man har använt och utnyttjat arbetskraft. Det tror jag att inte ens Tobias Billström kan blunda för.

Det är väl bra att det ska vara kollektivavtal som gäller. Ingen är gladare för det än vad jag är. Det är väl också bra i de fall det fungerar. Men uppenbart har det för minst 20 procent fungerat på ett sätt som vi absolut inte vill att det ska fungera på. Där måste man fundera över: Hur får man bort de bitarna, så att vi kan säga att vi har ett system som fungerar?

Det har spridit sig massor med bilder av hur det har fungerat. I mina hemtrakter i Bergslagen har det varit stora tidningsreportage om hur det har hanterats, och längre upp i Norrland har enstaka kommuner fått se till att människorna kommer tillbaka.

Det är väl bra att vi har ett regelverk som vi kan vara stolta över. Men se också till att det fungerar, så att vi slipper ha dessa rubriker nästa sommar, när det är bärplockningssäsong igen.

Anf. 14 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Jag gjorde en liten utflykt i somras när jag var inte bara migrationsminister utan också arbetsmarknadsminister. Vid det tillfället hade jag faktiskt direktkontakt med Kommunalarbetareförbundets ordförande Annelie Nordström kring just dessa frågor. Vi är säkert inte överens om allt, men på just den här punkten var vi väldigt överens, nämligen att det var utmärkt att man hade fått kollektivavtal. Från Kommunals sida välkomnade man den hållning som regeringen hade haft på just den här punkten.

Jag nämner bärplockarna därför att Sven-Erik Österberg själv lade tonvikten i debatten på den gruppen och att det är huvudsakligen dem vi har diskuterat i den här diskussionen.

Om det skulle ha stämt som Sven-Erik Österberg säger, att den förra socialdemokratiska regeringen under lång tid skulle ha bejakat inflödet av bärplockare, varför tog ni då inte initiativ till att skapa kollektivavtal och skapa en ordning som innebar att dessa människor fick kollektivavtal?

Kollektivavtal har alltså tillkommit under den borgerliga regeringen. Resultatet visar sig också i statistiken, Sven-Erik Österberg. År 2009 kom det 7 000 bärplockare till Sverige. År 2010 var det endast 4 500. Vad tror Sven-Erik Österberg att det beror på? Jo, det beror naturligtvis på att en hel del av de oseriösa arbetsgivarna har sållats bort. När det blev en annan ordning, där man hade ett kollektivavtal att stödja sig på som arbetstagare valde en del av de oseriösa att lämna branschen eller låta bli att ta hit arbetskraft.

Att vi fortfarande har problem är helt riktigt. Men proportionen 80 procent som är nöjda och 20 procent som kan ha blivit utsatta för någon form av problem rimmar väldigt illa med Sven-Erik Österbergs beskrivning av Sverige som ett laglöst land, rovdrift och så vidare. Jag tycker att det är en helt felaktig beskrivning.

Vi ska försöka bemöta de problem som finns. Men vi ska också prata om de människor som år efter år kommer tillbaka, som är nöjda med regelverket och som gör en fantastisk insats inte bara för de norra delarna av Sverige utan också för den svenska ekonomin i dess helhet.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2010/11:102 om tillgång till digitalbio i hela landet

Anf. 15 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Herr talman! Bengt Berg har ställt en rad frågor med anledning av att regeringen har aviserat en satsning på digitalisering av biografier på sammanlagt 60 miljoner kronor med början 2012. Bengt Berg menar att det är positivt att satsningen sker men anser att den är för liten och kommer för sent. Bengt Berg undrar om jag har låtit utvärdera konsekvenserna för den geografiska spridningen samt bredden på utbudet givet satsningens storlek. Han undrar vidare om jag är beredd att tidigarelägga och utöka satsningen samt om jag anser att det är förenligt med en demokratisk kultursyn att film förbehålls endast medborgarna i storstadsregionerna och om jag avser att vidta någon åtgärd.

Digitaliseringen av biografier innebär en rad fördelar: fler människor får tillgång till aktuella filmer på biografrepertoaren, det blir möjligt med ett mer varierat filmutbud och på den lokala biografen kan man få del även av annan kultur, såsom scenkonst och musik från världens metropoler. Regeringens uppfattning har varit och är alltså att digitaliseringen blir mest kostnadseffektiv och långsiktig om den drivs av marknaden. Samtidigt finns det mindre biografier som inte kommer att klara omställningskostnaderna helt av egen kraft.

Det är först i år som de kommersiella biografier har börjat digitaliseras i någon större omfattning, och det är mot den bakgrunden som regeringens satsning nu har aviserats. Av landets totalt 827 registrerade biografialonger är i dag omkring 120 salonger digitaliserade i enlighet med internationell standard, enligt uppgift från Svenska Filminstitutet.

Den satsning som regeringen har aviserat kommer att komma ett stort antal mindre biografier över hela landet till godo. Men det är viktigt att understryka att det statliga stödet endast täcker en del av kostnaden för den digitala utrustning som införskaffas. Det blir nödvändigt med finansiering även från andra berörda intressenter, såsom kommuner och de som driver biografier själva. I en del fall kommer sannolikt mindre biografier att digitaliseras även utan statlig delfinansiering. Det har redan skett på flera håll i landet.

När det gäller tidpunkten för och omfattningen av digitalbiosatsningen har jag inget annat besked än det som regeringen redan har gett. Närmare riktlinjer för stödet kommer att utarbetas efter samråd med Svenska Filminstitutet. Vår bedömning är i dag att stödet till digital bio dessutom kan behöva förhandsanmälans till och godkännas av Europeiska kommissionen innan satsningen sker.

Vid sidan av den kommande särskilda satsningen på digital bio har dock Filminstitutet redan i dag viss möjlighet att ge stöd till digitalisering av biografer inom ramen för filmavtalets nuvarande stöd till teknisk upprustning, vilket man också gör. Det finns inom filmavtalet även andra stöd som underlättar den analoga distributionen och visningen av film på biografer fram till en digitalisering, bland annat stöd till så kallad paralleldistribution av filmkopior till biografer på mindre orter.

Film ses i dag i en rad olika visningsfönster vid sidan av biografen. Denna utveckling har i sig lett till ett ökat utbud och ökad tillgänglighet för filmintresserade i hela landet. Men genom de insatser som görs, inte bara av staten utan också av andra intressenter, såsom kommuner, ideella organisationer, företag och enskilda, kommer biografen även i framtiden att kunna spela en viktig roll för publiken på mindre orter.

Anf. 16 BENGT BERG (V):

Herr talman! Jag skulle vilja börja med en mycket personlig kärleksförklaring till filmen som en del av mitt engagemang för att biograferna ska blomstra och leva över hela landet. Jag ser det naturligtvis också som en kulturpolitiskt viktig regional satsning.

Jag kommer från ett litet samhälle i norra Värmland. Jag är så gammal att jag till och med fanns före tv:n, och då betydde filmen extra mycket. Den öppnade helt andra världar för mig och många som bodde i det inre av norra Värmland.

Det finns en fantastisk fin film som heter *Cinema Paradiso*, en italiensk film som skildrar en biografis uppgång, hur en ung pojkes drömmar närdes av hela atmosfären kring biosalongen och hur sedan utvecklingen gick sin gång och biografialongen och därmed filmen fick stryka på foten.

Tekniken går hela tiden framåt och förändras från flimrande svartvita remsor till tredimensionell film, som man kan se också i min barndoms biograf, numera biografen Stjärnan i Torsby, som faktiskt tillhör de få som har hunnit digitaliseras och därmed kan göra de nya filmer som kommer tillgängliga snabbt, också när de är i ropet i kungliga huvudstaden.

Jag vill tacka kulturministern för svaret. Jag tror att det är mycket som vi är överens om, dock inte allt. Vi menar att det är väldigt bråttom med den här reformen för att det statliga stödet till Filminstitutet ska kunna användas till att delfinansiera utbyggnaden och tillgängligheten till värdefull kvalitetsfilm över hela landet.

Om man ser det isolerat kan det tyckas vara väldigt mycket pengar. Samtidigt måste man helt enkelt se det som en kulturell infrastrukturinvestering, för att ta till ett charmigt ord. Det är också, som jag sade förut, en rättvisesak, en demokratisk rättighet att vi med teknikens hjälp ska göra filmkonsten tillgänglig för alla runt om i Sverige.

Anf. 17 SIV HOLMA (V):

Herr talman! Nyckelmeningen i kulturministerns svar är: ”Regeringens uppfattning har varit och är alltjämt att digitaliseringen blir mest kostnadseffektiv och långsiktig om den drivs av marknaden.” Lite plikt-skyldigt tillägger kulturministern: ”Samtidigt finns det mindre biografer som inte kommer att klara omställningskostnaderna helt av egen kraft.”

Dessa meningar beskriver alliansregeringens passiva hållning i kulturpolitiken. Om kulturministern vill lägga någon form av trovärdighet i att ta ett ansvar för hela landets möjlighet att vara med i den digitala revolutionen borde anslaget 2012 flyttas fram till 2011.

Herr talman! Redan 2005, alltså för fem år sedan, gjorde kulturutskottet ett så kallat tillkännagivande ”att regeringen – inom ramen för en sammanhållen filmpolitik och i syfte att tillgängliggöra filmen för fler människor – ska föreslå åtgärder för att stödja och underlätta utbyggnaden av e-bio i landet.”

Till svar på det som jag läste nyss kan jag redan höra att kulturministern kommer att skylla på den socialdemokratiska regeringen som samarbetade med Vänsterpartiet och säga att de inte har gjort något. Men låt mig redan nu säga att den dåvarande socialdemokratiska regeringen påbörjade det som kulturministern i sitt svar säger om att Filminstitutet redan nu har vissa möjligheter att ge stöd till digitalisering av biografer inom ramen för filmavtalets nuvarande stöd till teknisk utrustning.

Det som är viktigt att komma ihåg i detta sammanhang är att det som påbörjades för fem sex år sedan nedprioriterades av kulturministern när hon kom till makten. Det påbörjade reformarbetet fick stanna upp. Kulturministern bestämde sig för att avvakta SF-bios digitalisering. När den var färdig skulle turen komma till medborgarna ute i landsorten. Det är som om man hör en känd, genuin stockholmsmoderats stämman, stockholmarna är smartare än lantisarna och därför ska stockholmarna alltid ha förtur i alliansregeringens Sverige.

Herr talman! Jag läser i kulturutskottets betänkande 2004/05:Kru4 att utskottet hade en offentlig utfrågning om filmens framtid hösten 2004. En av programpunkterna hade rubriken Vad innebär den tekniska utvecklingen för distributionen? Behövs biografer?

Folkets Hus och Parker beskriver betydelsen av digitaliseringen på tio mindre orter. De nämner att den nya tekniken gör det möjligt även för mindre orter att visa aktuella filmer. Jag kan personligen intyga att så är fallet. Jag har haft förmånen att i Kiruna kunna ta del av filmer samtidigt som de har haft premiär i Stockholm.

Vidare påpekar man att intäkter och besök har ökat med 25–30 procent, att distributionen förbilligats och förenklats, att den digitala bildkvaliteten är högre än den analoga och att de digitala biograferna, då benämnda e-bio, kan användas som mötesplatser även för annat alternativ. Jag kan här igen intyga att jag har haft förmånen att få se och ta del av en operaföreställning, La Bohème, från Metropolitan.

Folkets Hus och Parker påtalar också att den tekniska investeringen i biograferna är dyr och att det behövs stöd för detta. Det här är alltså sex år sedan, och vi kommer inte till skott förrän 2012. Det är beklagligt.

Herr talman! Jag delar Bengt Bergs kärleksförklaring till biografen. Jag tror också att jag är årsbarn med tv. Men det var och är naturligtvis fortfarande en helt annan upplevelse att se film på en stor duk och många gånger tillsammans med andra än att sitta hemma, hur brett och stort utbudet än kan vara, och titta på en tv-skärm eller möjligen på en datorskärm.

*Svar på
interpellationer*

Utvecklingen går framåt, säger Bengt Berg, och det tog även Siv Holma upp. Visst är det så. Det går väldigt fort, och det kan vi naturligtvis glädjas åt. Det som nu blir möjligt, att se digital bio och till och med tredimensionell bio, och inte bara bio utan operaföreställningar, vare sig det är från Metropolitan eller något annat håll, är naturligtvis till stor glädje för oss alla.

Vi är inte överens om allt, säger Bengt Berg. Jag tycker att vi är överens om åtminstone det du sade i ditt inlägg, att det här är viktigt och att det är en betydelsefull satsning. Jag gläds åt att Torsby också nu har en digital biograf där Bengt Berg och många andra som bor i Värmland kan se bio, opera och så småningom kanske också dans och andra kulturevenemang. Det här är viktigt. Det är också därför som vi gör detta från 2012.

Jag har varit med ett antal år och jag har haft ett flertal diskussioner, inte minst med Siv Holma. Det spelar ingen roll vad man säger eller vad man gör, det är alltid passivt, det är alltid för sent och det är alltid för litet. Jag har hört det här under alla år. Vad satsningen än gäller är den passiv, det är för lite och det är för sent. Jag är inte överraskad av detta.

Det finns ändå skäl till att vi har valt att avvakta så här pass länge, kan man kalla det om man vill, men vi tycker att vi ändå ligger i framkant. Det har nämligen varit väldigt oklart vilken standard som ska gälla. Det är först – man kan tycka vad man vill om detta – när de stora aktörerna bestämmer sig som det också blir möjligt att digitalisera i större skala och göra det till ett rimligt pris.

En del har varit ute tidigt och det har därmed blivit mer kostsamt än det nu kommer att bli. Bengt Berg skriver i sin interpellation att det handlar om 1 miljon per biograf. Det gör det inte. Det priset har sjunkit. Det kanske kommer att sjunka ytterligare i takt med att fler och fler digitaliserar. Folkets Hus och Parker anger 600 000 exklusive moms. Det är kanske en rimlig siffra att hålla sig till.

Den digitalisering som har skett i storstäderna, som både Bengt Berg och Siv Holma har varit inne på, har ju skett framför allt på de kommersiellt drivna biograferna. Det är inte heller de som är aktuella för det här stödet. Som jag framhöll själv i mitt svar och som Bengt Berg och även Siv Holma mycket väl vet är det här ett statsstöd och det behöver också stämmas av med EU-kommissionen så att det inte blir så att man hamnar i en situation där stödet ska betalas tillbaka.

Jag tycker att det är en väldigt god ordning att vi avvaktar 2012, som också har varit rekommendationen från Svenska Filminstitutet, där man tror att det nu kommer att dra i gång på allvar. Vi ligger också, vill jag påpeka här, långt före de flesta andra länder i Europa.

Anf. 19 BENGT BERG (V):

Herr talman! Tack för detta, kulturministern! Jag hyllar också maximen att det är väldigt bråttom och därför måste vi gå långsamt till väga. Det kan ibland vara väldigt bra att tänka efter och göra det hela så bra som möjligt. Men ibland kan det bli för sent och då finns risken att många av de här fina biografskyltarna släcks ned innan digitaliseringen når bygden ifråga.

Filmen är dock i sanning ett socialt folknöje. Det är fantastiskt ibland när filmer som kanske ingen trodde på faktiskt når en stor publik. Jag tänker på en film med, höll jag på att säga, en så avskräckande titel som *Döda poeters sällskap*. Den åstadkom nästan en folkrörelse till biograferna. Just att man ska kunna ge folk det de inte visste att de ville ha ser jag som en av filmens stora uppgifter, och detta ska vara möjligt runt om i landet.

Jag skulle vilja överrätta några, som jag tycker, förståndiga förslag till kulturministern.

Låt filmen förmedla sin spänning, sina drömmar och sina stämningar över hela Sveriges land och rike!

Tidigarelägg stödet för digitalisering så att också mindre orters biografier, som annars riskerar att hamna utanför, kommer med!

Låt kreativiteten blomstra genom den nya tekniken!

Se till att kulturen kan fortsätta att vara en källa att ösa ur för hela landets befolkning, som en viktig regional utvecklingsfaktor som gynnar även hela samhällslivet!

Vi lever i ett långt och ibland avlägset land om man utgår från Stockholm och storstadsregionerna. Som en självklarhet lyser alla människors lika värde med skyldigheter och rättigheter som två sidor av samma mynt. Vi delar på skatter och pålagor liksom vi har rätt till grundläggande service också på det kulturella fältet.

Som en självklarhet är det naturligtvis så att huvudstaden ska hysa de stora, nationella arenorna: Operan, Nationalmuseum, Dramaten och allt det vi ser som en nationell angelägenhet också ute i provinsen. För den sakens skull kan dock inte övriga landet läggas i kulturell träda. Film över landet är vad vi vilja.

I sitt svar nämner kulturministern också Europeiska kommissionens öga, som ska granska detta. Då kan en liten farhåga dyka upp, nämligen att det kanske kommer att dra ut ännu mer på tiden. Så vitt jag har förstått finns det nämligen också i EU en väldigt positiv syn på just digitaliseringen och tillgängligheten till kvalitetsfilm runt om i den del av Europa som räknas till EU. Det ses kanske som en motvikt till det amerikanska utbud som annars, tack vare både teknikens karaktär och den massiva marknadsföringen och distributionen, blir alltför dominerande.

Jag har även nyligen hört talas om något som heter inlandsfonden, som jag ska ta reda på mer om. Den kanske också kan vara en liten källa att ösa sekiner ur.

Anf. 20 SIV HOLMA (V):

Herr talman! Kulturministern talar om att det kommersiella ska gå före. Jag drar mig till minnes en socialdemokratisk agitator – han var väl minister också – som jag tror hette Möller. Han sade: Endast det bästa är gott nog för folket. Det är det jag menar med att man måste gå före. Man

måste ha en aktiv politik för att göra kulturen tillgänglig för alla. Man kan inte bara vänta på marknadskrafterna.

Herr talman! Med vanlig teknik är det antalet framställda kopior som styr hur många biografer som kan premiärvisa en film. Det är denna teknik kulturministern menar ska duga för de mindre biografer som ännu inte har digitaliserats när hon skriver att Filminstitutet har stöd till så kallad paralleldistribution av filmkopior på mindre orter.

Problemet som kulturministern vägrar att se är dock att SF Bio har ett väldigt stort inflytande över vilka filmer som visas i Sverige. När de inte längre behöver analoga kopior för att de har digitaliserat färdigt sina biografer kommer det att betyda att tillgången till de analoga kopiorna inte blir lika god.

Herr talman! Filminstitutet överlämnade också en rapport i december 2004 där man bland annat lyfte fram att övergången innebär en struktur-omvandling som kan ge väsentligt lägre driftskostnader, större spridning och högre lönsamhet för alla led i filmbranschen från producent och distributörer till biografer.

Detta är viktigt med tanke på att man alltid talar om att filmpolitiken är underfinansierad. Man går i bräschen och gör vissa förändringar som innebär väldigt stora fördelar i ett längre perspektiv.

Anf. 21 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Herr talman! Bengt Berg påminde sig om *Döda poeters sällskap*, och det var en väldigt fin film. Många gånger är det roligt hur mindre eller vad man tror ska vara smalare filmer hittar sin publik. Vi kan tala om det eftersom vi båda uppenbarligen har en stark kärlek till filmen.

Jag minns en annan film: *Goodbye Lenin*. Den visades först på någon mindre filmfestival, och genom mun-till-mun-metoden kom den att bli en film som lyftes till de stora biograferna och gick under väldigt lång tid. Sedan tror jag att den blev populär också på dvd, både som köp-dvd och som uthyrning. Jag vet inte om Bengt Berg eller Siv Holma har sett *Goodbye Lenin*, men det var en väldigt bra film.

Bengt Berg hade ett antal förslag. När det gäller tidigareläggning går inte det. Vi har en speciell budgetprocess, och anledningen till att vi har valt 2012 är just bland annat för att det är det år då man har bedömt att den stora satsningen kommer att ske från Filminstitutets sida.

Jag har ingen tro på att Siv Holma skulle tycka att detta med att vänta in marknaden är någon god idé. Det ligger liksom inte i linje med hennes politik. Om man har lite omsorg också om skattebetalarnas pengar finns det dock skäl att vänta, vilket vi också gör, tills kostnaden för digitalisering hamnar på en rimlig nivå. Det är skälet till att vi väntar till 2012.

Både Bengt Berg och Siv Holma har varit inne på vad som sker i övriga Europa, och jag kan tala om att detta är en fråga som har diskuterats flera gånger det senaste året när kulturministrarna möts. Alla delar nämligen samma vision och ser naturligtvis också bekymren med många mindre biografer som riskerar att slås ned. Vi talar gärna här hemma också om biografens betydelse för annat än film, vilket vi har varit inne på tidigare.

Detta är ett statsstöd, men vår uppfattning efter att ha lyssnat är också att man tror att detta inte kommer att bereda några som helst problem. Alla talar nämligen om detta, och det gör även kommissionären.

Bengt Berg nämnde någon inlandsfond, och det kan väl vara en god idé att undersöka vilka möjligheter som finns där. Det handlar naturligtvis om de nationella kulturpolitiska målen att kultur av god kvalitet ska nå alla men också att det är en satsning på de mindre orterna. Jag hävdar nämligen också bestämt varje gång jag får tillfälle att människor inte vill bo på orter där det inte finns ett kulturutbud och inte heller möjligheter till idrott.

Det finns även strukturfonder som kommissionär Vassiliou själv uppmanade oss att söka från. Det är ingenting som hindrar att man går in och börjar digitalisera. Många har också gjort det; runt 150 salonger beräknas vara digitaliserade vid årsskiftet. Sedan är det så att inte alla av de drygt 800 biosalonger som finns i Sverige kommer att kunna eller kanske ens behöva digitaliseras. Runt 200 biografier eller salonger visar nämligen inte film mer än en gång per vecka. Då kanske det inte är angeläget att göra en digitalisering.

Jag ser dock fram emot den satsning vi nu kommer att göra, för jag tror att den kommer att betyda väldigt mycket.

Anf. 22 BENGT BERG (V):

Herr talman! Kulturministern menar att det är förståndigt att gå långsamt till väga. Vi har en teknik som är bra på det sättet att det underlättar kopiering av nya filmer. Då är det desto mer trist att det hakar upp sig på själva den lokala maskinkulturen, som kostar en del pengar.

Det som jag tycker är otroligt värdefullt med just film och filmkonst är att film kan visas samma kväll över hela landet. Filmen intar en särställning. En konstutställning finns i ett rum på en plats i en stad just då, men filmen är verkligen en folkets angelägenhet och egendom. Även om det nu är budgettekniska tidsramar och annat som påverkar det hela är det också någonting som man har bestämt ska ske först 2012. Vi menar att det är för sent helt enkelt.

Vi får se. Låt filmen lysa över hela landet hur som helst.

Anf. 23 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Herr talman! Film tror jag att vi kommer att debattera över huvud taget mycket framöver, inte bara därför att vi ser alltmer film och inte bara på biografier. I dag visas en liten del av alla filmer som kommer på biograf; de flesta ser vi i andra så kallade visningsfönster. Det är vi inte ensamma om. Den engelske kulturministern talade om att 3 av 50 filmer visas i dag på bio i hans hemland. Så ser det ut.

Jag håller med Bengt Berg om mycket, dock ej allt. Bengt Berg tar upp det amerikanska utbudet. Det är inte ett problem att det skulle vara av dålig kvalitet. Det är det inte, utan det görs mycket bra film i det stora landet i väster. Men vi har också mycket europeisk film, det finns mycket asiatiskt producerad film och afrikansk film, film som produceras i Sydamerika som visas alldeles för lite. Där skulle jag gärna se – det visas i dag på mindre biografier – att det visas också i tv. Det är en fråga vi säkert kan komma att återkomma till.

Inte desto mindre går den här satsningen i gång 2012. Vi ligger långt fram jämfört med andra länder. Många pratar bara om det. Vi har pengar avsatta i budgeten, men det måste gå rätt till. Utvecklingen står ju inte still. Det digitaliseras biografer vartefter. Det har gått ut medel från Film-institutet som gjort det möjligt för fler att komma i gång. Men alla salonger behöver inte digitaliseras.

Det går som en röd tråd genom Alliansens politik, det är det vi vann valet på, att visa omsorg om skattebetalarnas pengar. Hade vi startat den här digitaliseringen, som jag har förstått att Vänsterpartiet ville, för många år sedan hade kostnaden blivit betydligt mycket högre. Risken är att man då hade låst sig fast vid en teknisk standard som i dag hade varit omodern. Då hade man tvingats göra en ny mycket dyrare satsning. Jag tror att det är klok politik att göra som regeringen gör, att vänta till 2012.

Tack för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2010/11:96 om fördjupat samarbete inom EU

Anf. 24 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Jag vill inleda med att tacka interpellanten Börje Vestlund för en mycket intressant fråga av ganska teknisk karaktär. Det är positivt att vi har Europaengagerade riskdagsledamöter som Börje Vestlund som håller debatten vid liv.

Börje Vestlund har frågat mig om jag har tagit reda på och övervägt eller avser att ta reda på och överväga hur EU:s rättstillämpningar kommer att påverkas av de fördjupade samarbetena.

Lissabonfördraget erbjuder de medlemsstater som önskar möjligheten att under vissa förutsättningar utöka sitt samarbete inom ett specifikt område inom fördragens behörighetsområden där unionen inte har exklusiv behörighet. Ett fördjupat samarbete ska främja unionens mål, skydda dess intressen och stärka själva integrationsprocessen.

Denna möjlighet har funnits i EG-fördragen sedan Amsterdamfördraget men preciseras ytterligare genom Lissabonfördraget. Samarbetsformen utgör dock ett undantag och ska användas som en sista utväg. Ett fördjupat samarbete kan därmed endast inledas då de mål samarbetet eftersträvar inte kan uppfyllas inom rimlig tid med tillämpning av relevanta fördragsbestämmelser. Dessutom krävs det att minst nio medlemsstater deltar i samarbetet. En medlemsstat som väljer att stå utanför ett fördjupat samarbete har fortfarande rätt att delta i rådets överläggningar i den specifika frågan även om denna medlemsstat inte deltar i omröstningar.

I det fall Sverige deltar i ett fördjupat samarbete kommer vi att vara bundna av de precisa regler som samarbetet för med sig och av EU-domstolens rättspraxis inom det specifika området.

Väljer vi att stå utanför ett samarbete är vi dock inte bundna av de specifika regler som vissa medlemsstater beslutar om inom ramen för sitt ömsesidiga samarbete. Sverige är inte heller bundet av EU-domstolens eventuella rättspraxis inom ett område vi inte deltar i.

Innehållet i de bestämmelser som antas i de fördjupade samarbeten Sverige inte deltar i ska inte påverka svensk lagstiftning. Sverige deltar inte i det fördjupade samarbetet om tillämplig lag för äktenskapsskillnad och hemskillnad, ett område inom vilket EU har kompetens enligt artikel 81 EUF. De föreslagna lagvalsreglerna kommer därför inte att tillämpas i Sverige. I vår roll som medlemsstat som står utanför den här sortens samarbete har den svenska regeringen som sagt fortfarande rätt att delta i rådets överläggningar och lämna synpunkter på innehållet i bestämmelserna.

Regeringen har efter noggrant övervägande kommit fram till att det är nödvändigt att inleda ett fördjupat samarbete om ett enhetligt patent-skydd inom EU, eftersom det visat sig omöjligt att nå enhällighet i rådet för det förslag som förelåg. Ett fördjupat samarbete om ett enhetligt patent skulle stärka integrationsprocessen på den inre marknaden. Om vi inte går vidare med ett fördjupat samarbete i denna fråga finns det en risk för att europeisk industri blir utan ett förbättrat patentsystem för en lång tid framöver.

Av Lissabonfördraget framgår med all önskvärd klarhet de villkor som ställs för att inleda och genomföra ett fördjupat samarbete. Jag är fullkomligt övertygad om att medlemsstaterna och EU:s institutioner kommer att genomföra samarbetena i en anda av ömsesidig respekt och förståelse.

Anf. 25 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag ber att först få tacka för svaret. Det var lite överraskande. Det innehöll ungefär den kunskap jag hade om just detta. Det var inte riktigt det som interpellationen handlar om. Det hade kanske varit bättre om Birgitta Ohlsson och jag tillsammans med några experter hade samlats på ett seminarium och fått diskutera det här lite mer fördjupat och gjort ytterligare analyser.

Det här är ett av de områden där EU-samarbetet både erbjuder möjligheter och har skapat problem för Sverige. Första gången handlade det om alkoholmonopolet som vi genom en dom i EU missade. Den andra gången – där kan vi kanske ha lite olika uppfattningar – lade man sig i frågan hur vi ska tolka den svenska modellen. Vi har haft att förhålla oss till ett EU-perspektiv i en fråga där vi trodde att vi hade den yttersta tolkningsrätten.

Det är två exempel som har lett till debatt. Det finns säkert fler exempel på andra områden.

När det då kommer till det fördjupade samarbetet kompliceras rättstillämpningen lite grann, delvis därför att vi är med i en del och inte med i andra samarbeten. Jag tycker att vi till och med kan säga att inte bara regeringen utan Sverige har valt att stå utanför när det gäller äktenskapsskillnad, och Sverige har för avsikt att delta i det fördjupade EU-samarbetet när det gäller patenträtt. Där är vi helt överens i Sveriges riksdag. Det är väldigt skönt att ibland ha områden där vi faktiskt kan säga att det finns en total enighet i svensk ståndpunkt.

Inte minst vi som har varit med i EU-arbetet ett tag och sett hur det har gått fram och tillbaka med just patentfrågan tycker att det är bra om den någon gång får någon form av lösning. Men det är just då vi kommer till de stora och svåra problemen. Vad händer till exempel med två EU-

medborgare från var sitt land som ingått äktenskap, bor i Sverige och sedan ska skilja sig? Jag vet vad statsrådet kommer att svara, att det är svensk lagstiftning som gäller om de väljer att ta ut skilsmässa i Sverige. Så är det. Men om man då vänder sig till EU-domstolen och frågar vad de tycker, vad kommer att hända då? Jag förstår att inte dessa frågor går att svara på. Det är därför jag tycker att den här debatten måste väckas. Vi vet för lite om detta. Jag såg inte några analyser av det här när man anslöt sig till fördraget. Därför tycker jag att det är viktigt att få veta: Var är de analyserna?

Vad händer med patentet som har tagits? Nu säger man att man är tveksam om man kommer att få de här nio länderna att inleda ett fördjupat samarbete. Men säg att det blir tio elva länder som fördjupar samarbetet på patentområdet. Om patentet då gäller i dessa länder – det står väl utom allt tvivel – och man sedan prövar om det ska gälla i något annat EU-land eller om det inte ska göra det, vet vi då hur domstolen kommer att hantera detta?

Jag erkänner att detta är tekniska frågor. Jag erkänner att det är ett område som domstolarna ska ha hand om. Men vi måste ändå veta vad vi gör när vi går in i ett sådant samarbete, och jag uppfattar inte att vi har gjort det.

Anf. 26 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Jag vill först och främst betona att Börje Vestlund frågade om det fördjupade samarbetet och inte om den svenska modellen. Exempelvis frågor som rör arbetsrätt berörs inte av något fördjupat samarbete.

Inte någon av de frågor som har diskuterats och som Börje Vestlund nämner i sin interpellation, nämligen patentfrågan och förstås frågan om äktenskapsskillnad med mera, har varit uppe för prövning i EU-domstolen. Jag kan därför inte som statsråd stå här och spekulera i vad som skulle kunna hända. Det är alldeles för tidigt i processen. De frågorna är dock väldigt intressanta. Den ena av dem är dessutom högaktuell.

Frågan om patentet kommer med all sannolikhet att komma upp på det nästkommande mötet i Europeiska rådet nästa vecka. Från svensk sida har vi beklagat att vi inte kan nå enighet i frågan om EU-patentets översättningsregim. Vi tycker att fördjupat samarbete är den enda vägen som leder framåt för tillfället. Det är ett stort framsteg kopplat till kontexten att den svenska regeringen tillsammans med tio andra medlemsstater har riktat en begäran till kommissionen om just fördjupat samarbete. Vi hoppas att kommissionen snabbt kan presentera ett förslag. Det är ett exempel som visar på just den problematik som Börje Vestlund har lyft fram i sin interpellation.

Frågan om fördjupat samarbete om tillämplig lag för äktenskapsskillnad och hemskillnad kan jag som sagt inte spekulera i, i och med att den inte har varit uppe för prövning i EU-domstolen, om det skulle vara EU-medborgare med olika nationaliteter från olika EU-länder och medborgare i olika länder. Men där vill jag återigen bara betona att Sverige inte deltar i detta första fördjupade samarbete.

Sveriges inställning till förordningsförslaget lades fram i en deklARATION till Coreper. Där var vi väldigt tydliga med:

1. Vi kan inte godta lösningar som inskränker exempelvis möjligheten till skilsmässa i vissa situationer.
2. Rätten att skilja sig liksom rätten att välja vem man vill gifta sig med är enligt svensk mening oerhört fundamental.
3. Vi har dock inte velat blockera möjligheten för de medlemsstater som önskar samarbeta fördjupat i den här frågan.

Sist men inte minst tycker vi att det är beklagligt att genomförande-förordningen innehåller lösningar som i praktiken har karaktären av undantag som faktiskt begränsar rätten till skilsmässa för vissa grupper, vilket förstås är väldigt sårbart för kvinnor som lever i patriarkala miljöer.

De frågor som framför allt är uppe när vi diskuterar fördjupat samarbete är både patentfrågan och frågan om tillämplig lag för äktenskaps-skillnad och hemskillnad.

Anf. 27 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Nej, vare sig Lavaldomen eller alkoholmonopolet har ett dugg med fördjupat samarbete att göra. Jag ville bara ta det som exempel på att ibland har inte dåvarande EG-domstolen, nuvarande EU-domstolen, gått den väg som stämmer med hur vi har tolkat det här. Problemet här är att parallella rättssystem råder vid en och samma tidpunkt. Det som jag är lite frågande inför är hur detta kommer att bli. Ja, det är klart att vi kan hantera de här två sakerna som vi har nämnt här i debatten i dag. Det är jag ganska säker på. Men vad kommer att ske när det blir ett fördjupat samarbete på nästa område och nästa? Där tycker jag att vi borde få en bättre analys av hur vi ska göra. Kanske borde vi fundera över någon form av kommission med viktiga jurister på EU-rätt som ska titta på hur man ska agera i det här sammanhanget.

Jag vill inte avkräva statsrådet något svar på hur rättstillämpningen kommer att ske vare sig nästa månad eller om tio år. Här handlar det snarare om att vi inte ska få sådana saker som vi inte har räknat med. Jag vet att på varje departement är den största skrällen att man genomför regelverk av den ena eller andra formen och första gången man får en prejudicerande dom gäller i praktiken inte regelverket. Det finns ett antal exempel i den svenska historien som har visat detta. Det brukar vara den största skrällen hos de olika departementen och de jurister som arbetar där.

Fortfarande kvarstår frågan: När man får det ena systemet efter det andra, förutom de två aktuella som vi talar om nu och som vi också är eniga om, vad kommer då att hända? Under den korta tid som EU-fördraget har gällt är i praktiken två fördjupade samarbeten på väg fram. Jag tror inte att detta kommer att bli särskilt ovanligt i framtiden, för det finns ett antal sådana här surdegar som ligger på EU:s bord i dag, och jag tror att det finns en risk för att vi får se det i flera fall. Det här två sakerna är jag ganska säker på att man kan reda ut, men det börjar bli intressant när man ska hantera flera olika rättssystem samtidigt.

Anf. 28 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Det är viktigt att betona att om vi väljer att stå utanför ett samarbete är vi inte bundna av de specifika regler som vissa medlemsstater beslutar om inom ramen för sitt ömsesidiga samarbete. Sverige är inte heller bundet av EU-domstolens eventuella rättspraxis inom ett område som vi inte deltar i. Så jag tror inte att man ska överdriva oron alltför mycket på denna front. Sedan får vi som sagt vänta och se vad som kommer att hända.

När det gäller EU-rättens tillämpning, i ljuset av hur fördjupat samarbete som samarbetsform kommer att användas, kan vi konstatera att de allra första fördjupade samarbetena precis har påbörjats. Det finns inte heller mängder av lagstiftningar som på något sätt skulle kunna påverka de svenska reglerna i dagsläget.

De enda samarbetsformer som man kan säga liknar ett fördjupat samarbete är förstas Schengen och EMU. De har dock varken påverkat EU-rättens allmänna eller specifika tillämpning på Sverige, som ju står utanför EMU. Detta är viktigt att betona i diskussionen.

EU-domstolen har också behörighet att tolka EU:s rättsakter och att uttala sig om giltigheten hos dessa rättsakter. EU-domstolen har, tvärtom den bild vi ofta får i medierna, vid ett flertal tillfällen valt att inte uttala sig om områden som kan vara politiskt känsliga för en del länder.

Det är en intressant om än ganska teknisk diskussion som vi förstas kommer att följa noggrant, inte minst för att försvara svenska intressen och lagar inom Europeiska unionen.

Anf. 29 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag medger att frågan är lite teknisk. Det är synd att det nästan alltid blir så när man ska diskutera EU-frågor. Det har en förmåga att bli mycket teknikaliteter. Det är kanske den största nackdelen med EU-samarbetet, men det finns mycket som är bra också.

Man har respekterat de länder som valt att stå utanför Schengen och EMU. Våra kompisar i riksdagen som är emot EMU brukar hävda att vi borde ha ett undantag, och det har också varit uppe till debatt. Så här långt har dock domstolen inte tvingat något land att gå in i samarbetet, så i den meningen kan man väl vara lugn.

Jag tror dock att det finns anledning att göra en ordentlig analys av vad detta kommer att innebära. Om det fortsätter som förut kommer vi att få parallella system i samma rättssystem, och det kan i förlängningen bli svårövergripbart och svårtolkat. I det sammanhanget borde vi därför på politisk nivå ha en idé om hur vi ska lösa det den dagen det kommer upp. Vi bör ha en beredskap och fundera över vad vi ska göra om detta mot all förmodan skulle ske.

Anf. 30 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Jag tackar Börje Vestlund för interpellationen. Det är viktigt att vi har en vital diskussion om Europeiska unionen och Sverige och relationerna dem emellan och om hur vi kan driva en politik som är klar och tydlig på detta område.

Det är viktigt att betona att man ska undvika fördjupade samarbeten så mycket man kan. Det är ofta en sista utväg när det inte går att finna en lösning där samtliga EU-medlemsstater kan komma överens.

Det här är som sagt en ganska teknisk diskussion som säkert kan bli föremål för ett riksdagsseminarium där jag gärna deltar som statsråd. Vi får alltså sannolikt chans att återkomma till denna fråga längre fram.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2010/11:103 om finanskommission

Anf. 31 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Jag tackar Jacob Johnson för en interpellation i ett viktigt ämne som ligger mig varmt om hjärtat.

Jacob Johnson har bland annat frågat mig om när jag avser att ta initiativ till att det tillsätts en finanskriskommission och hur jag avser att säkerställa ett brett deltagande i kommissionens arbete.

Regeringen har, som tidigare aviserats, för avsikt att tillsätta en kommitté för att göra en översyn av det svenska regelverket för hantering av finansiella kriser. Vid en sådan översyn är det viktigt att säkerställa att det framtida regelverket blir utformat så att olika slag av finansiella kriser i första hand kan förebyggas och i andra hand lösas på ett effektivt sätt. Samtidigt ska skattebetalarnas intressen värnas och allmänhetens förtroende för det finansiella systemets funktion säkerställas.

Tillsättandet av en sådan kommitté kräver omsorgsfulla överväganden och jag kan inte i dag ange när kommittén kommer att tillsättas.

I sammanhanget bör även nämnas att EU-kommissionen tagit initiativ till ett EU-gemensamt krishanteringsramverk för banker och att kommissionen avser att presentera ett lagstiftningsförslag under juni 2011.

Vad gäller frågan om kommitténs sammansättning är min uppfattning att den bör innehålla bred kompetens på området för hantering av finansiella kriser och frågekomplex med anknytning till detta.

Jacob Johnson har även frågat mig om jag är beredd att utarbeta lagförslag om så kallad bail in, det vill säga att öka möjligheterna att omvandla skulder till eget kapital. Avsikten med en sådan mekanism är att låta fordringsägarna vara med och betala innan staten går in med kapital. Frågan diskuteras nu i en rad internationella sammanhang som bland annat EU och Baselkommittén. Detta är en sådan fråga som även bör behandlas av den kommitté som kommer att tillsättas.

När det gäller Jacob Johnsons fråga om jag är beredd att på olika sätt försöka separera normal affärsbanksverksamhet från mer investmentbanksliknande verksamheter kan noteras att vi i Sverige liksom på de flesta håll i Europa har banker som ägnar sig åt båda verksamheterna, så kallade universalbanker.

Banker som vill ägna sig åt värdepappersrörelse, bland annat så kallad egenhandel eller proprietary trading, måste dock ha ett särskilt tillstånd för detta. Värdepappersrörelsen är också föremål för särskild reglering och tillsyn.

Jag ser i dag inte någon anledning att ta initiativ till några ändringar i detta avseende. Det är emellertid viktigt att reglerna följs, att tillsynen fungerar väl och att ingripanden sker mot den som missköter sig.

Anf. 32 JACOB JOHNSON (V):

Herr talman! Jag tackar statsrådet Peter Norman för svaret men är givetvis besviken på innehållet eftersom statsrådet fortfarande inte kan lämna besked om när regeringen avser att tillsätta den finanskriskommission som man ett antal gånger har uttalat att man ska tillsätta.

Det har gått två år sedan finanskrisen skakade de finansiella systemen, främst i de så kallade västliga marknadskapitalistiska länderna, med djupgående effekter för vanliga människor i form av arbetslöshet och andra sociala konsekvenser.

Vänsterpartiet föreslog tidigt att en finanskommission borde tillsättas med bred representation från riksdagens partier, arbetsmarknadens parter, branschföreträdare och forskare. Vi såg det som självklart att det som inträffade i världsekonomin med allvarlig påverkan också på det svenska finansiella systemet och den så kallade reala ekonomin krävde en djupgående analys av det inträffade och strukturella reformer av det finansiella systemet.

Riksdagen avslog emellertid vid ett antal tillfällen våra förslag. Våren 2010 började dock allt fler instämma i våra krav. Till exempel fick Ulla Andersson ett jakande svar på frågan om en finanskommission från riksbankschef Stefan Ingves vid utfrågningen om svenska myndigheters agerande med anledning av krisen i Baltikum som finansutskottet hade i februari. Vid samma utfrågning efterlyste Finansinspektionens chef Martin Andersson ett nytt samhällskontrakt och stor öppenhet i dessa frågor. Även Folkpartiets Carl B Hamilton ansåg det som självklart att en kommission skulle tillsättas.

Detta följdes i våras av uttalanden från regeringen att man avsåg att tillsätta kommissionen. Den skulle enligt regeringen få i uppgift att se över ansvarsfördelningen mellan myndigheterna, utvärdera om regelverket för de finansiella marknaderna behöver skärpas och analysera om myndigheterna har de verktyg som behövs för att främja en stabil utveckling. Kommissionen förväntades då tillsättas före sommaren 2010.

Därefter lämnade Riksbanken en formell framställan till riksdagen om vissa utredningsbehov med anledning av finanskrisen och föreslog att en eller fler utredningar snarast skulle tillsättas för att se över det svenska finansiella regelverket.

Finansutskottet behandlade Riksbankens framställan i maj och välkomnade regeringens och Riksbankens initiativ – det tänkta initiativen – på området och uppmanade regeringen att skyndsamt tillsätta en eller flera utredningar för att utforma ett hållbart svenskt finansiellt regelverk.

Herr talman! Trots regeringens egna uttalanden, trots Riksbankens framställan och trots ett enigt finansutskotts uppmaning att snabbt komma i gång med arbetet står statsrådet Norman tomhänt här i dag. Han svarar: Att tillsätta en sådan kommitté kräver omsorgsfulla överväganden.

Regeringen har haft ungefär nio månader på sig sedan man kom på att man borde tillsätta kommittén. Statsrådet kan fortfarande inte ange när den kommer att tillsättas. Trots att flera månader har gått sedan det förra ansvariga statsrådet Mats Odell uttalade att direktiven var klara och att kommissionen snart skulle tillsättas låter det på statsrådet Norman som om det dröjer ett halvår till eller mer.

Jag finner denna senfärdighet upprörande mot bakgrund av Riksbankens och finansutskottets ställningstaganden och frågans vikt. Det verkar som om statsrådet och regeringen tycker att det är bättre att diskutera dessa frågor i slutna rum, tvärt emot den öppenhet som Finansinspektionens chef efterlyst.

Anf. 33 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Jag tror att jag och Jacob Johnson är överens om att det är viktigt att kommissionen tillsätts. Jag tror att vi också är överens om att det är beklagligt att den inte redan är tillsatt. Om min företrädare Mats Odell sade att den snart ska tillsättas, kan jag förstärka det genom att säga att den kommer att tillsättas *mycket* snart.

Jag vill berätta något om vad som händer. Att kommissionen inte har satts i gång betyder ju inte att annat arbete ligger stilla. I EU har man satt i gång ett stort arbete med ett krishanteringsramverk. Det handlar i första hand om att förebygga framtida finansiella kriser. Det handlar också om hur man ska avveckla finansiella institut utan att det får långtgående effekter på arbete och välfärd. Det handlar dessutom om hur man kan låta stater agera lagstiftningsmässigt när finansiella institut är under press.

I Baselkommittén har vi Financial Stability Board som sätter fokus på stora banker. Man har kommit fram till en ny lagstiftning när det gäller särskilda kapitalkrav och utformning av olika typer av skuldförbindelser. I Sverige har vi stödlagen som kom 2008. Den ger staten betydande befogenheter och låter bankerna betala avgifterna – den så kallade stabilitetsfonden. Det innebär att i framtiden kommer insatser från statens sida att betalas från avgifter som bankerna själva har varit med och finansierat. Den typen av stabilitetsfond är något som vi driver hårt i EU, och det får alltmer intresse för andra länder. Det sker saker, även om jag beklagligtvis måste hålla med interpellanten om att det är tråkigt att kris-kommissionen ännu har tillsatts.

Anf. 34 JACOB JOHNSON (V):

Herr talman! Nu säger statsrådet att kommissionen kommer att tillsättas mycket snart. I svaret står att han inte kan säga när den kommer att tillsättas. Bägge påståendena kan vara sanna. Men *mycket snart* tolkar jag som före nyår. Jag trodde att den skulle ha kommit på regeringssammanträdet i går, men det gjorde den inte. Jag ser fram emot att den kommer att tillsättas *mycket* snart. Om det inte sker mycket snart kan statsrådet förvänta sig en ny interpellation *ganska* snart.

I min interpellation har jag ställt några konkreta frågor. En gäller möjligheten till så kallade bail ins så att bankernas fordringsägare får vara med och betala innan staten går in med kapital i en bank i kris. Statsrådet hänvisar till pågående arbete inom EU och till Baselkommittén och att den kommitté, som statsrådet föredrar att kalla den – i rubriken på interpellationen står det finanskommission – som kommer att tillsättas mycket snart ska behandla denna frågeställning. Jag välkomnar det. Det finns naturligtvis ett antal frågor som Riksbanken har beskrivit som vi inte går in på i denna debatt.

Jag kan lägga till att jag tycker att den här kommissionen också ska titta på storleken på den finansiella sektorn mot bakgrund av vad som har hänt på Irland där bankernas balansomslutning före krisen var 6 ½

gångerna Irlands bruttonationalprodukt. I Sverige är motsvarande relation ca 3,5. Det är också en hög siffra som man kanske behöver titta på.

Jag har frågat om statsrådet är beredd att titta på frågan att separera affärsbankernas investmentsverksamhet från den ordinarie bankverksamheten genom att till exempel förbjuda att bankerna handlar med egna medel. Bankerna investerar ju sina kunders medel i handel, men de investerar också eget kapital. Statsrådet svarar att han inte anser att det finns skäl att ändra gällande regelverk. Såvitt jag vet har USA förbjudit i stort sett all handel med egna bankmedel. Mot bakgrund av det undrar jag om inte även den här frågan borde prövas i den mycket snart tillsatta kommittén.

När det gäller sammansättningen av kommittén har vi kanske lite olika åsikt. Vi från Vänsterpartiet har ansett att det ska vara en bred sammansättning. För att främja en stor offentlig debatt i de här frågorna tycker vi att det ska vara politiska partier, arbetsmarknadens parter, forskare och branschföreträdare. Jag är rädd att det annars kan bli en ganska introvert kommitté med branschföreträdare som kokar om sin egen soppa.

Den finansiella krisen sker i ett nytt globalt läge. Det är hela globaliseringen, euro-krisen och diskussioner om en mer regionaliserad världsmarknad. Det är många stora frågor. Det är viktigt att kommittén snart kommer i gång med sitt arbete.

Anf. 35 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! I den mycket snart tillsatta kommissionen kommer huvudarbetet att handla om gränsdragningsproblem mellan olika aktörer, i första hand Finansdepartementet, Riksbanken, Riksgäldskontoret och Finansinspektionen. Jag tror att det ska utföras av människor som inte har arbetat i krisen eftersom det då finns risk för jäv. Min förhoppning är att man tillsätter något som vi skulle kunna kalla en expertkommitté som ska reda ut frågorna. Det är naturligtvis viktigt att frågorna diskuteras brett och att det blir en form av diskussion som kommer många till del.

Jacob Johnson tar upp två specifika frågor. När det gäller bail in finns det en omfattande diskussion och ett arbete på EU-nivå där vi i högsta grad är delaktiga. Den berörs där. Den kommer säkert att hanteras av kommissionen också, men det pågår ett arbete redan nu. Att separera bankerna är en väldigt svår fråga. Det är riktigt som Jacob Johnson säger att det finns en sådan lagstiftning i USA. Det var uppenbart att det inte kunde hindra krisen från att blomma ut i USA. Det är stor skillnad på bankväsendets karaktär i Europa och USA. I Europa är företagen mycket mer beroende av bankerna än vad man är i USA. I USA lånar företagen ofta upp pengar själva, gärna med banken som intermediär. I Europa är det ofta bankfinansiering i företagen. Det är två olika verksamheter, och det är svårt att dra paralleller mellan ett europeiskt och ett amerikanskt banksystem.

Jag vill ta upp en annan fråga som Jacob Johnson talade om i sitt inlägg, nämligen bankernas storlek i förhållande till ekonomin. Jag delar helt Jacob Johnsons uppfattning att det kan bli ett stort problem. Jag tror att det är en ny insikt för många att när bankerna blir för stora i förhållande till den övriga ekonomin och man får en kraftig nedgång orkar inte

den övriga ekonomin återkapitalisera banksystemet. Det var vad som hände först på Island och nu även på Irland.

Irland hade tre stora banker. En av dem ökade sin utlåningsstock med 30 procent per år i tio år. Man hamnade i ett läge där banksektorn blev så stor att den irländska ekonomin inte hade någon möjlighet att återkapitalisera bankerna när tillgångsvärdena sjönk. Detta är en viktig och stor lärdom även för oss i Sverige.

Man kan säga att vi har tre barriärer. Den första är förstås aktieägarna i bankerna. Aktieägarna i bankerna måste se till att de blir insatta i bankernas kreditgivning och den risknivå som bankerna har. De måste fatta ett beslut om de verkligen är nöjda med den risknivå som finns i banksystemet. Den andra barriären är våra myndigheter, i första hand Riksbanken och Finansinspektionen, som har bra medel för att motverka bubblor på olika marknader. Men den tredje barriären är förstås regeringen själv. Detta ansvar kan vi inte undandra oss och det kommer vi att ta. Vi kommer aldrig att tillåta att banksektorn blir så stor att den äventyrar framtida välfärd genom att staten måste gå in med betydande belopp om vi får en nedgång på de finansiella marknaderna.

Anf. 36 JACOB JOHNSON (V):

Herr talman! Det ska bli spännande att få se direktiven till och sammansättningen av den kommitté som mycket snart kommer att tillsättas. Detta skiljer sig från det svar som jag fick i går om att statsrådet inte kunde ange något datum. Det låter som om regeringen kanske äntligen kommer till skott i denna viktiga fråga.

Avslutningsvis vill jag fråga om statsrådet kan precisera hur regeringen ställer sig till den framställan som har kommit från Riksbanken och från finansutskottet och om denna kommitté kommer att ta hand om dessa frågor. Det gäller till exempel frågan om den finansiella infrastrukturen.

Som socialist ser jag gärna att infrastrukturen finns i samhällelig ägo. Man kan jämföra med den fysiska infrastrukturen – järnvägar, kraftnät och vägar – som det är naturligt att ha i samhällelig ägo. Jag tycker att man kan ha liknande funderingar runt den finansiella infrastrukturen som är så viktig att sköta – betalsystem och annat – för att vi ska ha en finansmarknad som fungerar.

När det gäller bankernas storlek är det precis som statsrådet säger när han exemplifierar. Island är kanske det allra tydligaste exemplet, men det gäller även Irland.

Vi har också det förhållandet att de finansiella instituten har vinstnivåer som över tid ligger väsentligt över vinstnivåerna i produktionsföretagen. Det tycker jag också är någonting som man bör titta på.

Anf. 37 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Jag får återkomma till kommitténs uppdrag och direktiv. Jag kan bara säga att det finns ett antal frågor när det gäller exempelvis Riksbankens kapital och även andra frågor som rör Riksbanken som kommer att behandlas i särskild ordning. De kommer inte att behandlas i denna kommitté. Det finns ett stort antal frågor som kräver en egen behandling.

Låt mig säga följande: Finanskriser verkar tyvärr vara ett återkommande fenomen. Det tråkiga och besvärliga med dem är att de ändrar skepnad. Tittar man på 30-talet med Kreugerkraschen var det fråga om oegentligheter. År 1987 när USA-börsen gick ned med 23 procent på en dag var det mycket datorhandel. Nick Leeson ägnade sig åt oegentligheter så att Barings Bank gick omkull. När vi tittar på vad som har hänt på den senaste tiden hade vi en IT-krasch för tio år sedan. Vi har haft en subprimekrasch i USA, och nu har vi länderkrascher i Europa. Slutsatsen av detta är att det inte räcker att laga ett lapptäcke i dag, utan vi måste titta på vad vi tror är nästkommande kris. Här handlar det framför allt om att ha sunda finansiella institutioner och om att ha ordning och reda i statens finanser.

Jag utgår från att vi har olika uppfattningar i frågan om infrastrukturen. Men jag kan bara konstatera att vi har ett statligt institut på marknaden, nämligen SBAB, och jag kan inte påstå att de har verkat dämpande eller återhållsamt i denna kris. Jag ser dem i bästa fall som ungefär likadana som alla andra. Jag ser därför inte den frågan som essentiell för att få ett stabilt betalningsväsen.

Jag tackar för en bra debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2010/11:99 om en samlad storstadspolitik

Anf. 38 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Börje Vestlund har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att få en samlad storstadspolitik. Jag håller med Börje Vestlund om att våra svenska storstäder har stor betydelse för den samlade hållbara tillväxten i landet, vilket redovisas under utgiftsområde 19 i budgetpropositionen för 2011.

Regeringen menar att både landsbygder och storstadsområden är betydelsefulla för hela landets tillväxt. Därför bör åtgärder bidra till att sammanlänka och utveckla relationerna mellan tätorter och landsbygd. Den regionala tillväxtpolitiken bedrivs i såväl gles- och landsbygder som små och medelstora städer samt i storstadsområden. Det handlar bland annat om att ta vara på de unika förutsättningar för individens utvecklingskraft och företags konkurrenskraft som finns i dessa typer av regioner.

Regeringen anser att det är centralt att skapa goda och hållbara tillväxtförutsättningar för storstäderna och storstadsområdena.

Storstadsfrågorna bör tydligare placeras i ett regionalt sammanhang och bli integrerade delar av det regionala tillväxtarbetet. Regeringen avser därför att ytterligare utveckla stadsdimensionen inom den regionala tillväxtpolitiken. Som ett led i detta har Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser i uppdrag att bidra med underlag kring hur olika typer av städer på bästa sätt kan bidra till landets hållbara tillväxt.

Allt detta och mer därtill om städer och storstäder står i utgiftsområde 19 i budgetpropositionen för 2011. I den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013 lyfts särskilda förutsättningar i storstäderna också fram, bland annat genom

riktlinjer för insatser i storstadsregionerna i de regionala strukturfondsprogrammen för Skåne–Blekinge, Stockholm och Västsverige.

Insatser för urbana miljöer i svenska städer redovisas även i utgiftsområde 13 under den urbana utvecklingspolitiken. Regeringen har tecknat lokala utvecklingsavtal med 21 kommuner omfattande 38 stadsdelar. Inriktningen på arbetet är att skapa former för samordning och samverkan i syfte att åstadkomma en positiv utveckling i stadsdelar med utbredd utanförskap.

Inom ramen för avtalen kan kommunerna bilda lokala partnerskap med statliga myndigheter och aktörer inom den privata och ideella sektorn. Polismyndigheterna, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har för åren 2008–2010 fått i uppdrag att ingå sådana lokala partnerskap.

Regeringen fattade den 18 november beslut om att erbjuda kommunerna en förlängning av de lokala utvecklingsavtalen till och med 2011. Även uppdragen till myndigheterna och förordningen (2008:348) om urbant utvecklingsarbete förlängs till den 31 december 2011. Under hösten 2010 har flera utvärderingar rapporterats angående såväl formerna för som resultaten av det urbana utvecklingsarbetet, på både statlig och lokal nivå. Utvärderingarna kommer att utgöra en grund för regeringens ställningstagande om utformning och inriktning av det urbana utvecklingsarbetet efter 2011.

Regeringen genomför även åtgärder inom hållbar utveckling i städer genom Delegationen för hållbara städer som tillsattes 2008, vilket redovisas i utgiftsområde 20. Delegationen samarbetar med kommunerna, marknadens aktörer och andra parter. Arbetet med hållbar stadsutveckling bygger på integrerad sektorsövergripande planering, höjda ambitionsnivåer och användandet av ny teknik.

En uppgift för delegationen är att hantera statligt stöd till utveckling av hållbara städer. Totalt satsar regeringen 340 miljoner kronor på detta under 2009–2010. En stor andel av dessa medel har satsats på utveckling av nya klimateffektiva stadsdelar och upprustning av miljonprogramsområden i större städer.

Regeringen menar att summan av alla regioners tillväxt bygger Sveriges tillväxt. Människor i hela Sverige ska kunna utvecklas av egen kraft. Regeringens samlade politik inom alla utgiftsområden är av betydelse för utvecklingen i såväl storstadsområden som landsbygder. Regeringen har för avsikt att fortsätta bedriva en politik för utveckling av hela landet, med såväl riktade som generella insatser. Detta gäller även för små och medelstora städer samt för storstäderna.

Anf. 39 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag ber först att få tacka för svaret. Jag får släpa med mig en hel del papper hit för att få ihop detta och förstå vad statsrådet menar. Svaret på frågan är: Nej, det finns ingen samlad storstadspolitik i regeringen.

Däremot har man lagt fram flera förslag om hur man ska utvärdera landsbygden. Väldigt många förslag inriktar sig också på att det är landsbygden man vill åt. Låt mig bara nämna ett. Det är det föredömliga förslaget Matlandet som man har gjort på Jordbruksdepartementet. Det inriktar i huvudsak till landsbygden, trots att en stor del av det svenska matlandet sker i våra större städer. Jag vill bara notera detta.

Egentligen var mina frågor till statsrådet: I vilket utgiftsområde finns regeringens samlade storstadspolitik beskriven? Om svaret på frågan är att den inte finns: Vad är skälet till att man tagit bort rubriken Storstadspolitik under utgiftsområde 19? Behövs en samlad storstadspolitik enligt regeringens uppfattning? Men jag fick inte ställa frågorna på det sättet enligt den ordning vi har i riksdagen. Därför valde jag att ställa dem på det här sättet.

Herr talman! Våra svenska storstäder är fantastiska. De bidrar till och är ibland också motorn till att vi har en tillväxt i det här landet. Alla Stockholmspolitiker måste i varje fall vid något tillfälle om året säga att Stockholm är motorn i den svenska tillväxten. I viss mån är det också sant. Jag ska dock inte gå så långt.

Bakom allt detta finns det också en hel rad problem. Vi vet att vi har de allra rikaste i storstäderna. Men vi har också de allra fattigaste i storstäderna. Inte sällan lever de väldigt nära varandra och miljöerna går in i varandra.

Det andra som också kan sägas i dessa sammanhang gäller utbildningsnivåerna. Det är höga utbildningsnivåer i storstäderna. Samtidigt vet vi att skillnaden mellan skoleleverna och resultaten i skolan är stora i just våra storstäder.

Tillväxtförutsättningarna för storstäderna är också en viktig sak som man inte har i andra delar av landet. Det gäller bostäderna. Oftast är just bostäderna hindret för att man ska kunna ha en full tillväxt i våra storstäder.

Vi har också miljonprogrammet. Där finns huvuddelen i våra storstäder. Vi vet att det kommer att krävas miljardinvesteringar i framtiden oavsett vad regeringen säger. Ingen regering oavsett färg kan stå och titta på att man får förslummade bostadsområden utan att man gör någonting åt detta. Därför är det konstigt att man så kategoriskt avvisar alla förslag i den riktningen.

Sammanfattningsvis är det inte mycket. Jag är tvungen att ha med mig tre dokument i de allra flesta fall. Man säger att det finns i utgiftsområde 19. Jag hade faktiskt fel på den punkten. Det står 18 rader om vad regeringen har för uppfattning om städer, tätorter och storstäder. Det är 18 rader i förhållande till ett 59-sidigt dokument. Det är anmärkningsvärt i sig. Sedan får man titta på andra saker. Jag får återkomma till det i mitt andra inlägg.

Anf. 40 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Jag vill gärna tacka Börje Vestlund för interpellationen och statsrådet för svaret.

Låt mig ställa frågan: Hur långt bör man blicka? Strax bortom horisonten, är mitt svar. Anledningen är att det annars är fara värt att man löser gårdagens problem. Det är lite av situationen i nästan all samhällsplanering.

För ungefär 50 år sedan utkom en bok av journalisten Tom Selander på Svenska Dagbladet som hette *Sverige år 2000*. Det är en ganska rolig bok att läsa. Den handlar om att vi har luftledning, helikoptrar och förflyttar oss på olika sätt. Det är ganska fantasifullt. Det gick inte riktigt så som han hade tänkt sig.

Den inspirerade mig att för några år sedan skriva en motion till någonting som heter Folkpartiets länsförbund i Stockholms län, och den handlade om situationen i vårt län år 2050. Det var 42 år senare. Man kunde gå tillbaka lika långt, till år 1966. Då är man mitt i en 84-årig period.

Jag funderade: Hur ser storstäderna ut år 2050? Det är en väldigt intressant fråga. Om vi ser på utvecklingen måste vi ändå konstatera att numera tycks mer än hälften av hela jordens befolkning bo i storstäderna. Vi har samma utveckling i vårt land.

Det är inte bara storstäderna som blir större utan också alla mindre regioncentrum har en tendens att dra till sig nästan all service medan det som kallas glesbygd eller landsbygd kommer lite i bakgrunden.

Om vi har den regionförstoring som det talas så mycket om gäller det verkligen att fundera på hur framtidens regioner kommer att se ut. I den region där Sveriges riksdag befinner sig kommer vi kanske år 2050 att ha ungefär fyra fem miljoner människor. Det är en ganska betydande skillnad. Nyköping kommer att vara en förstad till Stockholm.

Samtidigt kommer vi att ha väldigt många andra stora regioner. Skåne-regionen är mycket intressant i det här sammanhanget med koncentrationen till Själland och Skåne. Vi kommer säkert också att få en ganska kraftig tillväxt i Göteborgsregionen. Det kommer vi enligt min uppfattning också att få efter hela Norrlandskusten. Den är i grund och botten blomstrande med Gävle, Sundsvall, Luleå och inte minst Umeå.

Det gör att man måste fundera på två olika saker. Det handlar om hur beslut fattas både i rikets ledning och inom regionerna. Är det möjligen på det sättet, herr talman, att det till exempel är optimalt att i Stockholmsregionen ha 25 kommuner? Man får fundera på att det är rimlig ordning.

Jag råkar bo i Danderyd. Där ska vi ha en kommunalpolitik. Strax intill ligger Solna som har en helt annan kommunalpolitik. Börje Vestlund och jag har ofta diskuterat trafikfrågor. Det är en viktig del av detta.

Vi kan konstatera att de ambitioner som till exempel finns i Ceder-schiöldsöverenskommelsen har föregåtts av Dennisöverenskommelsen, och i Göteborg har det varit Adelsonöverenskommelsen och i Malmö Hulterströmsöverenskommelsen och. Det har varit goda intentioner. Men tyvärr har det varit så många administrativa hinder att allt för lite har blivit verklighet av detta. Det menar jag är det största problemet med den samlade storstadspolitiken.

Anf. 41 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Jag kan börja med att konstatera att när Börje Vestlund efterfrågar en samlad storstadspolitik påminner det ganska mycket om vad den tidigare socialdemokratiska regeringen gjorde. Den bedrev en nationell storstadspolitik samtidigt som utanförskapet i storstäderna växte. Att endast ha en politik som kallas för nationell storstadspolitik löser inga problem.

OECD har studerat tillväxten i Sverige och i Sveriges regioner. De har konstaterat att de svenska storstadsregionerna i stor utsträckning är motorer för tillväxt i hela landet samtidigt som landsbygderna har betydelsefulla resurser som städerna är beroende av. OECD pekar på att det

är viktigt att stärka länkarna mellan städerna och våra svenska landsbygder.

Det är precis vad regeringen gör. Vår politik syftar till att utveckla storstadsregionerna liksom andra typer av regioner och att stärka den utvecklingskraft som finns lokalt och regionalt byggt på regionernas egna unika förutsättningar. Det handlar om att stärka den stadsregionala dimensionen i den regionala tillväxtpolitiken.

Jag håller med om att våra svenska städer är fantastiska, och jag är helt övertygad om att det är på regional nivå som man själv bäst vet vilka åtgärder som krävs för att utveckla den egna regionen. Därför har vi mycket medvetet från regeringens sida både tillfört mer pengar och ökat ansvaret regionalt för den regionala tillväxtpolitiken.

Om man ser till vilka insatser som görs är det viktigt att konstatera att det i de regionala strukturfondsprogram som finns runt om i landet och som omfattar också de tre storstadsregionerna i dagsläget finns ungefär 3,6 miljarder kronor inklusive medfinansiering till förfogande för utvecklingsinsatser under åren 2007–2013. Om man till det lägger det faktum att storstadsregionerna också omfattas av de insatser som den europeiska socialfonden kan göra när det gäller projekt som främjar kompetensutveckling och motverkar utanförskap är det ytterligare 2,8 miljarder kronor under samma tidsperiod. Därutöver finns offentlig medfinansiering.

Jag tror att Gunnar Andrén har en viktig poäng: Det handlar om att lyfta blicken och skåda mot horisonten och fundera på vad det är för stadsmiljöer och livsmiljöer som vi erbjuder människor i våra stora städer. Just därför har regeringen under flera år bedrivit ett medvetet och konsekvent arbete för att stimulera utvecklingen av hållbara städer.

Som jag nämnde inledningsvis har vi genom Delegationen för hållbara städer fördelat 290 miljoner kronor till viktiga projekt i Stockholm, Malmö, Göteborg, Lund, Örebro och Umeå. Alla dessa insatser har starkt bidragit till att både höja intresset för och stärka de svenska städernas arbete med hållbar utveckling. Inte minst Stockholm har i europeiskt hänseende en framskjuten roll när det handlar om att skapa hållbara goda livsmiljöer för sina invånare.

Anf. 42 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag måste säga att det är lite smått komiskt när man säger att man tidigare hade en nationell storstadspolitik, och så växte utanförskapet. Är det någon förändring på den punkten i dag, då, oavsett om man har haft en storstadspolitik eller inte?

Utanförskapet, och den mycket speciella form av utanförskap som man ofta behöver ha nationella insatser till, har inte förändrats i någon mening. Det är detta som är det motsägelsefulla när man pratar storstadspolitik; sysselsättningsgraden är hög i våra storstäder, men utanförskapet är också mycket grymmare. Vi har dem som har väldigt långa arbetslöshetsperioder bakom sig, bland annat till följd av att många är nyinflyttade till våra storstäder och har svårt att få en plats där.

Jag valde att inte ta upp infrastrukturen i mitt första inlägg. När vi diskuterar frågor om lands- och glesbygd brukar man ofta säga att förutom alla de åtgärder som behövs behöver vi förbättra infrastrukturen. När man pratar till exempel om Åre har detta varit ett viktigt krav från denna

region, och många andra regioner säger samma sak. Jag instämmer gärna i det.

Infrastrukturen är en oerhört viktig sak. Förutom det som handlar om bostäderna är infrastrukturfrågorna kanske det som hindrar tillväxten i våra storstäder. Detta har redovisats gång efter gång.

Låt mig ta ett exempel för att visa vilken fientlig inställning regeringen har till storstäderna. Jag kan konstatera att det inte finns någon redovisning av de trängselavgiftspengar som har kommit in och som partiledarna i de borgerliga partierna sade att man skulle avsätta till att bygga Förbifart Stockholm. Man vet inte hur mycket pengar som har kommit in. Detta kommer att behandlas här i kammaren strax före jul. Det är helt enkelt så att dessa pengar inte finns på Finansdepartementet. Det tycker jag är intressant i sammanhanget.

Jag menar att det alltid är bra att ha en politik som handlar om den svenska lands- och glesbygden. Men det är lika viktigt att ha en tydlig politik när det handlar om de svenska storstäderna. Regeringen har ingen sådan politik. Den har ingen politik när det handlar om att utveckla storstäderna. Jag fick en hänvisning i svaret till en skrivelse, som bara den skulle kunna föranleda en särskild debatt. Den kommer att behandlas här i kammaren under budgetdebatten. Det står egentligen inte så mycket där; det är en ganska beklaglig skrift. Man hänvisar till att Stockholm, Skåne, Blekinge och Västsverige nämns där. Det satt långt inne; det handlar om två rader. Jag skulle ironiskt kunna säga att jag är jätteimponerad över hur mycket man tänker på våra storstäder från regeringens sida.

Storstäderna är en viktig tillväxtregion. Därom är vi eniga. Men i övrigt finns det inget påtagligt som regeringen har gjort. Jag kommer i mitt sista inlägg att ta upp det mycket konstiga förslaget om nedsatta arbetsgivaravgifter i vissa av våra storstadsområden. Om man föreslår något sådant vet man inte särskilt mycket om storstäder.

Anf. 43 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Jag är glad att Börje Vestlund och jag kan vara överens om att det är bra att vi har en kraftfull politik för utveckling av gles- och landsbygden liksom att det är viktigt att vi har en god politik för att utveckla våra städer.

När det handlar om våra stora städer instämmer jag gärna i att en av de stora utmaningarna är att vi har ett utbrett utanförskap. Det är ett utanförskap som regeringen målmedvetet har arbetat med och som vi steg för steg ser till att minska.

När det gäller utanförskap i den här kontexten är det viktigt att lyfta fram det arbete vi har gjort i och med det urbana utvecklingsarbetet. Vi har tecknat lokala utvecklingsavtal med 21 kommuner som bidrar till en positiv utveckling i dessa stadsdelar. Detta görs helt enkelt för att man ska se till att använda ordinarie resurser på ett effektivt sätt genom samverkan mellan olika aktörer.

En insats inom denna ram är den verksamhet som regeringen har initierat när det handlar om nystartskontor. Det har så här långt visat sig vara framgångsrikt, och det underlättar inte minst nyanlända svenskers kontakter med det offentliga Sverige.

Jag håller gärna med om att en viktig fråga för stora städer som växer snabbt är bostadsfrågan. Det är en utmaning som vi kommer att behöva arbeta med under många år framöver – att lösa den bostadsbrist som finns inte minst i Stockholm. I sammanhanget är det viktigt att lyfta fram att det är viktigt med en mångfald i boende- och upplåtelseformer. Det gäller att se till att homogena hyresbostadsområden kan blandas upp. Vi vill bidra till att även de som bor i våra ytterområden och det som kanske lite slarvigt kan beskrivas som utanförskapsområden har möjlighet att göra boendekarriär utan att behöva flytta från de områden där de redan bor.

Vi har från regeringens sida gjort en rad insatser inom arbetsmarknadspolitiken ram just för att minska utanförskapet. Vi har arbetat med jobb- och utvecklingsgarantin. Vi arbetar med jobbgarantin för unga, med instegsjobben och inte minst med nystartsjobben som har visat sig vara framgångsrika när det gäller att erbjuda människor med utländsk bakgrund ett fotfäste på den svenska arbetsmarknaden. Om man ska ta sig in i det svenska samhället är ett fotfäste på arbetsmarknaden helt avgörande.

Börje Vestlund nämnde nystartszonerna i sitt anförande. Det stämmer att vi i regeringsförklaringen 2010 och i budgetpropositionen för 2011 har aviserat att vi tänker tillsätta en utredning som ska se över möjligheten att införa ett system med skattelättnader för företag i särskilt utsatta områden, så kallade nystartszoner.

För min del är det alldeles uppenbart att när det i genomsnitt kan ta sju åtta år från det att man har anlänt till Sverige till dess att man har ett fotfäste på den svenska arbetsmarknaden måste vi vara beredda att pröva, med svenska mått mätt, lite okonventionella metoder. Nystartszoner är en sådan metod som har prövats framgångsrikt i flera andra länder och som kan göra det möjligt för människor i utanförskapsområden att få ett fotfäste på den svenska arbetsmarknaden som de annars inte hade kunnat få.

Anf. 44 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag ska kommentera ett par saker. Först gäller det nystartszoner. Jag har min bakgrund i stadsdelen Kista där jag bland annat har varit ordförande i stadsdelsnämnden. Det är klart att vi ska prova lite alternativa möjligheter och lite kontroversiella möjligheter i vissa sammanhang. Det håller jag fullständigt med om, men man vet inte vad man pratar om här. Det bor 30 000 personer i Kista, och det jobbar 30 000 personer i Kista. Problemet är att nästan inga bor *och* arbetar i Kista. Det är det stora problemet. Det finns ingen brist på företag och arbetsplatser runt omkring dessa områden och väldigt ofta inte heller i områdena. Problemet är någonting annat som ligger betydligt djupare, och då hjälper det inte att bara sänka arbetsgivaravgiften. Detta måste vara en skrivbordsprodukt som jag hoppas att denna utredning kan avvisa. Det verkar som om man inte har tänkt över huvud taget.

Låt mig peka på en annan väsentlig del av regeringens regionalpolitik. Det gäller EU:s Östersjöstrategi. Det finns ett ganska stort och väl utarbetat samarbete mellan storstäderna runt Östersjön. Varför har man inte med det? Det ska utvecklas på något annat sätt. Storstäderna finns inte med som ett perspektiv i detta trots att det finns ett antal storstäder.

Slutligen vill jag också säga att jag tycker att det är beklagligt att regeringen inte kan sätta ned foten och säga att en förutsättning för att våra storstäder ska utvecklas är att man utvecklar infrastrukturen. Det utgör tillsammans med bostäderna de två största problemen.

Anf. 45 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Jag är glad att Börje Vestlund håller med om att utmaningen ibland är så stor att man måste pröva också kontroversiella metoder. Metoder som kan fungera i en del av landet fungerar inte i en annan del av landet. Det är just därför som regeringen arbetar med både generella och riktade insatser i gles- och landsbygder, i våra mellanstora städer och i våra storstäder. Vi behöver generella insatser och ibland insatser som är specialdesignade för att lösa ett visst problem. Delegationen för hållbara städer är ett sådant väldigt tydligt och konkret exempel.

Börje Vestlund väljer att nämna Kista, men man skulle också kunna nämna andra utanförskapsområden där det finns en ganska stor avsaknad av både arbetsplatser och närvaro av företag. Det finns forskningsresultat som pekar på att just närvaron av arbetsplatser och människor som går till jobbet varenda dag i själva utanförskapsområdet spelar stor roll för att människor ska komma i arbetet och komma in i det svenska samhället. Det kan säkert se olika ut.

Det handlar inte bara om att sänka arbetsgivaravgiften, utan det handlar om att göra flera olika saker. Jag tar gärna en diskussion med Börje Vestlund om infrastrukturen. Nu är tiden för kort för detta den här gången men som Börje Vestlund mycket väl känner till dammsög regeringen de planeringsprocesser och de planerade projekt som fanns när lågkonjunkturen och den finansiella krisen slog till. Det gör att vi runt om i hela Stockholm kan se hur spadar sätts i jorden. Det är lite svårt att komma fram på vägar därför att vi faktiskt bygger ut infrastrukturen för att anpassa den till en växande huvudstad och se till att vi har en stadsmiljö där människor kan ta sig till sina arbetsplatser i tid på morgonen.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2010/11:38 till utbildningsutskottet

10 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2010/11:AU1
Utrikesutskottets betänkanden 2010/11:UU1 och UU2
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2010/11:UFöU2

11 § Bordläggning

Prot. 2010/11:32
10 december

Anmäldes och bordlades
Justitieutskottets betänkande
2010/11:JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Försvarsutskottets betänkande
2010/11:FöU1 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap
2011

12 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 10 december

2010/11:119 Ökad barnfattigdom

av *Monica Green* (S)
till finansminister *Anders Borg* (M)

2010/11:120 Odling av specialgrödor

av *Suzanne Svensson* (S)
till landsbygdsminister *Eskil Erlandsson* (C)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 december.

13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 10 december

2010/11:158 Pensioner för scenkonstens aktörer

av *Agneta Gille* (S)
till statsrådet *Stefan Attefall* (KD)

2010/11:159 Makten över äldreomsorgen till de äldre

av *Anders W Jonsson* (C)
till statsrådet *Maria Larsson* (KD)

2010/11:160 Ökad tillgänglighet

av *Ulla Andersson* (V)
till statsrådet *Stefan Attefall* (KD)

2010/11:161 Samlat grepp kring socialförsäkringar

av *Penilla Gunther* (KD)
till statsrådet *Ulf Kristersson* (M)

2010/11:162 Uppföljning av minoritetslagen

av *Roger Haddad* (FP)
till statsrådet *Erik Ullenhag* (FP)

2010/11:163 Finansieringen av Coompanions fortsatta verksamhet
av *Ann-Kristine Johansson* (S)

till närings- och energiminister Maud Olofsson (C)

2010/11:164 Fackelgas

av *Christina Karlsson* (S)

till miljöminister Andreas Carlgren (C)

2010/11:165 Telefoni på landsbygden

av *Marie Nordén* (S)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2010/11:166 Nationella riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel

av *Eva Olofsson* (V)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2010/11:167 Arbetsbördan vid landets miljödomstolar

av *Jonas Sjöstedt* (V)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2010/11:168 Arbetsmarknadskunskap i skolan

av *Maria Stenberg* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 december.

14 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 9 december

2010/11:128 Ränteavdrag för bostadslån

av *Ulla Andersson* (V)

till finansminister Anders Borg (M)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 december.

15 § Kammaren åtskildes kl. 11.25.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Eva-Lena Ekman

1 § Anmälan om kompletteringsval till civilutskottet	1
2 § Meddelande om aktuell debatt	1
3 § Svar på interpellation 2010/11:105 om framtida CAP- beslut	2
Anf. 1 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	2
Anf. 2 PYRY NIEMI (S).....	3
Anf. 3 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	4
Anf. 4 PYRY NIEMI (S).....	4
Anf. 5 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	5
Anf. 6 PYRY NIEMI (S).....	6
Anf. 7 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	7
4 § Svar på interpellation 2010/11:111 om åtgärder för en väl fungerande arbetskraftsinvandring	7
Anf. 8 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	7
Anf. 9 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S).....	8
Anf. 10 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	9
Anf. 11 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S).....	10
Anf. 12 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	11
Anf. 13 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S).....	12
Anf. 14 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	13
5 § Svar på interpellation 2010/11:102 om tillgång till digitalbio i hela landet	14
Anf. 15 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M).....	14
Anf. 16 BENGT BERG (V)	15
Anf. 17 SIV HOLMA (V)	16
Anf. 18 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M).....	17
Anf. 19 BENGT BERG (V)	18
Anf. 20 SIV HOLMA (V)	18
Anf. 21 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M).....	19
Anf. 22 BENGT BERG (V)	20
Anf. 23 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M).....	20
6 § Svar på interpellation 2010/11:96 om fördjupat samarbete inom EU	21
Anf. 24 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	21
Anf. 25 BÖRJE VESTLUND (S).....	22
Anf. 26 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	23
Anf. 27 BÖRJE VESTLUND (S).....	24
Anf. 28 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	25
Anf. 29 BÖRJE VESTLUND (S).....	25
Anf. 30 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	25
7 § Svar på interpellation 2010/11:103 om finanskommission	26

Anf. 31 Statsrådet PETER NORMAN (M)	26
Anf. 32 JACOB JOHNSON (V)	27
Anf. 33 Statsrådet PETER NORMAN (M)	28
Anf. 34 JACOB JOHNSON (V)	28
Anf. 35 Statsrådet PETER NORMAN (M)	29
Anf. 36 JACOB JOHNSON (V)	30
Anf. 37 Statsrådet PETER NORMAN (M)	30
8 § Svar på interpellation 2010/11:99 om en samlad storstadspolitik.....	31
Anf. 38 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	31
Anf. 39 BÖRJE VESTLUND (S).....	32
Anf. 40 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	33
Anf. 41 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	34
Anf. 42 BÖRJE VESTLUND (S).....	35
Anf. 43 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	36
Anf. 44 BÖRJE VESTLUND (S).....	37
Anf. 45 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	38
9 § Hänvisning av ärende till utskott	38
10 § Förnyad bordläggning.....	38
11 § Bordläggning.....	39
12 § Anmälan om interpellationer	39
13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	39
14 § Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	40
15 § Kammaren åtskildes kl. 11.25.	40

